Kronika działalności Muzeum Historycznego Miasta Krakowa w 2010 roku

Uroczysty wernisaż wystawy Kraków – czas okupacji 1939–1945*, prezydent Krakowa Jacek Majchrowski otwiera bramę do Fabryki Emalia Oskara Schindlera, dokonując w ten sposób symboliczngo otwarcia muzeum, 10 czerwca 2010 r.; fot. T. Kalarus*

Wernisaż wystawy Kraków – czas okupacji 1939–1945*, prezydent Jacek Majchrowski w rozmowie z rodzinami uratowanych przez Oskara Schindlera; fot. T. Kalarus*

1. Projekty strategiczne

W 2010 roku Muzeum Historyczne Miasta Krakowa (MHK) koncentrowało swoje działania na realizacji czterech najważniejszych dla instytucji projektów. Były to:

1. Uruchomienie nowego oddziału Fabryka Emalia Oskara Schindlera przy ulicy Lipowej 4 wraz z wystawą stałą *Kraków – czas okupacji 1939–1945*.

2. Modernizacja i remont konserwatorski głównej siedziby MHK – Pałacu Krzysztofory.

3. Przygotowanie wystawy stałej *Rynek Podziemny* w ramach projektu *Śladem europejskiej tożsamości Krakowa – szlak turystyczny po podziemiach Rynku Głównego*.

4. Budowa Thesaurus Cracoviensis – Centrum Interpretacji Artefaktów w dawnym skrzydle szkoły przy ulicy Księcia Józefa 337.

Rozpocznę od podsumowania projektu wystawy stałej w Fabryce Emalia Oskara Schindlera *Kraków – czas okupacji 1939–1945*, która została otwarta 10 czerwca 2010 roku, po prawie trzech latach bardzo wytężonej pracy. W tym miejscu wypada przypomnieć podstawowe fakty.

W grudniu 1993 roku miała miejsce światowa premiera filmu Stevena Spielberga *Lista Schindlera*. Film ten, nakręcony w dużej części w Krakowie, opowiadający niezwykłą historię ponad tysiąca Żydów uratowanych od zagłady przez niemieckiego przedsiębiorcę Oskara Schindlera w ostatniej fazie niemieckiej okupacji Krakowa w czasach II wojny światowej, szybko stał się znany na całym świecie. Historia „listy Oskara Schindlera" zaczęła przyciągać do miejsc z nią związanych turystów z całego świata. Już w połowie lat 90. ubiegłego wieku na ulicach Podgórza i Zabłocia można było spotkać wielu obcokrajowców szukających w zaniedbanej, poprzemysłowej dzielnicy Krakowa, jaką było w tym czasie Zabłocie, dawnej Niemieckiej Fabryki Naczyń Emaliowanych (DEF), przed wojną funkcjonującej jako Pierwsza Małopolska Fabryka Naczyń Emaliowanych i Wyrobów Blaszanych „Rekord", nazywana potocznie Emalią.

Latem 2007 roku w gabinecie pełnomocnika ds. kultury Janusza Sepioła, reprezentującego prezydenta Krakowa Jacka Majchrowskiego, odbyła się rozmowa z dyrektorem naczelnym MHK Michałem Niezabitowskim oraz z zastępcą dyrektora MHK ds. naukowych Jackiem Salwińskim w sprawie muzealnej przyszłości dawnej fabryki Schindlera. W tym czasie Kraków dojrzał ostatecznie do decyzji o utworzeniu na terenie dawnej DEF nowego muzeum, które miałoby przedstawiać dramatyczną historię okupacji niemieckiej w Polsce, a jednocześnie odpowiadać na światowe zainteresowanie

Widowisko słowno-muzyczne w reżyserii Łukasza Czuja w czasie uroczystości otwarcia Fabryki Emalia Oskara Schindlera, występ zespołu Kroke; fot. R. Korzeniowski

historią tego miejsca. W 2002 roku zaprzestały produkcji Krakowskie Zakłady Elektroniczne Unitra-Telpod, która to fabryka w okresie powojennym użytkowała obiekty i tereny dawnej Emalii. W 2005 roku gmina miejska wykupiła tereny zlikwidowanego Telpodu, a w 2007 roku rozpoczął się remont dawnego budynku administracyjnego, zbudowanego w okresie II wojny, którego celem było adaptacja obiektu na planowane muzeum miejsca.

Już w czasie tego pierwszego spotkania u pełnomocnika Janusza Sepioła i potem w czasie całego procesu budowy muzeum przy ulicy Lipowej 4, MHK konsekwentnie stało na stanowisku, że budowa wystawy stałej – muzeum poświęconego historii Krakowa czasów II wojny światowej – ma głęboki sens. Ideą przewodnią takiej ekspozycji miała być narracja o krakowianach – społeczności polskiej i żydowskiej – oraz o niemieckich okupantach, a celem wystawy ukazanie miasta w czasie dla niego przełomowym, w okresie nazistowskiego terroru, pomiędzy krótkim czasem niepodległości II Rzeczypospolitej i w przededniu niemal półwiecza komunizmu.

Muzeum nie spotkało się z entuzjazmem dla swojego pomysłu. W tym czasie pojawiło się kilka innych projektów zagospodarowania obiektów przy ulicy Lipowej 4. Aktywnych zwolenników miało Muzeum Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata jako instytucji promującej heroiczne postawy Polaków w okresie II wojny światowej, Muzeum „Żegoty", czyli Rady Pomocy Żydom, wreszcie forsowano pomysł stworzenia Muzeum Oskara Schindlera i uratowanych przez niego Żydów. W codziennej prasie krakowskiej ukazywały się krytyczne artykuły o tym, że „Kraków nie chce Schindlera". Wyrażano wiele obaw, że powstanie kolejne, „nudne", martyrologiczne muzeum, odwiedzanie tylko w ramach obowiązkowych lekcji historii.

Nasza instytucja musiała wykonać sporą pracę, aby przekonać do swojej koncepcji wszystkie liczące się środowiska krakowskie. Bazą dla tych działań było głębokie przekonanie, że MHK jako instytucja służąca od 110 lat dziedzictwu historycznemu Krakowa i posiadająca duże doświadczenie w obszarze historii okupacyjnego miasta jest dobrze przygotowana do tego typu działań. To przecież w strukturze Muzeum od początku lat 80. XX wieku działa, posiadający niemały dorobek merytoryczny, oddział Ulica Pomorska, a od 2003 roku nasza instytucja opiekuje się apteką Pod Orłem Tadeusz Pankiewicza. Warto przypomnieć, że gdy Spielberg kręcił w Krakowie swój film, pracownicy oddziału Ulica Pomorska współpracowali przy tej produkcji jako konsultanci historyczni. Ponadto Muzeum, dyrekcja i pracownicy, mają poczucie konieczności i sensu budowy nowego przekazu o dziejach Krakowa.

Na całym niemal świecie na przełomie XX i XXI wieku projektowane są nowe ekspozycje muzealne poświęcone historii miast i ich społeczności. Tak jest w wielu krajach Europy, Ameryki, Azji, i tak jest w Polsce. Postęp badań historycznych, ciągłe dążenie do pełnego przekazu aktualnej wiedzy, szalona rewolucja technologiczna w zakresie możliwości ekspozycyjnych, a wreszcie zapotrzebowanie społeczne na nowe formy spędzania wolnego czasu, które znajduje wyraz w aktywnym udziale publiczności w wielu działaniach muzealnych, są mocnymi przesłankami do budowania programu nowej narracji muzealnej o Krakowie.

Pierwsi zwiedzający wystawę Kraków – czas okupacji 1939–1945*, 10 czerwca 2010 r.; fot. T. Kalarus*

Konferencja prasowa w Fabryce Emalia, od lewej: zastępca dyr. MHK Jacek Salwiński, dyr. Krakowskiego Biura Festiwalowego Magdalena Sroka, dyr. MHK Michał Niezabitowski, kurator wystawy kustosz Monika Bednarek, współautor koncepcji aranżacji wystawy Łukasz Czuj, 1 czerwca 2010 r.; fot. M. Kocbuch

Wystawa stała *Kraków – czas okupacji 1939–1945* w Fabryce Emalia Oskara Schindlera miała być pierwszym krokiem w tym kierunku.

Muzeum w swoich działaniach w latach 2007–2010 znalazło się w niezwykle komfortowej sytuacji. Po pierwsze, poparcie władz miasta, w tym szczególnie prezydenta Jacka Majchrowskiego, zapewniło stabilność finansową projektu. Aktywność i wsparcie Rady Programowej Muzeum w Fabryce Schindlera kierowanej przez prof. Andrzeja Chwalbę zagwarantowało budowę programu merytorycznego ekspozycji na odpowiednio wysokim poziomie. Wreszcie profesjonalizm zespołu scenariuszowego wystawy kierowanego przez kustosz Monikę Bednarek nałożył się na potencjał kreacyjny zespołu projektowego, którego głównym animatorem był Michał Urban.

Jesienią 2007 roku, przystępując do prac nad projektem wystawy *Kraków – czas okupacji 1939–1945*, wydawało się nam, że pomieszczenia dawnej DEF są wręcz zbyt obszerne do realizacji ekspozycji stałej, do której Muzeum dysponuje niewielką liczbą obiektów muzealnych. W trakcie prac szybko rewidowaliśmy ten pogląd. Z jednej strony, w krótkim okresie pomiędzy jesienią 2007 roku a jesienią 2008 roku zespół scenariuszowy wykonał olbrzymią liczbę kwerend archiwalno-muzealnych, w wyniku czego pozyskano sporo materiału nigdy wcześniej nieprezentowanego. Ten materiał stał się jednym z filarów nowej ekspozycji. Z drugiej strony, zespół aranżacyjny wystawy, powołany jesienią 2008 roku, w ciągu kilku miesięcy prac stworzył wizję ekspozycji, zbudowaną na pomyśle „wędrówki" ulicami okupowanego miasta. Od jesieni 2009 roku do 10 czerwca 2010 roku przy ulicy Lipowej 4 odtwarzano pieczołowicie, z dbałością o detale, fragmenty dawnego Krakowa, tak aby zwiedzający po przekroczeniu progu symbolicznego zakładu fotograficznego z czasów przedwojennych mógł znaleźć się przez kilka godzin w zrekonstruowanej rzeczywistości miasta okupowanego. Trzecim filarem budowanej ekspozycji *Kraków – czas okupacji 1939–1945* stały się instalacje artystyczne, zaprojektowane przez głównego projektanta wystawy, Michała Urbana, które swoim symbolicznym przekazem uzupełniają treści zaprezentowane w zgromadzonym materiale historycznym.

Rok 2010 potwierdził olbrzymie zainteresowanie dla nowego muzeum. Ponad 110 tysięcy zwiedzających, którzy poznali historię Krakowa w latach 1939–1945, często przy okazji „pielgrzymki" śladami Oskara Schindlera, jest powodem do satysfakcji. Ciągle jednak pamiętamy, że otwarcie nowej wystawy stałej jest dla naszego Muzeum tylko pierwszym krokiem w budowie nowoczesnej instytucji, w tym jego oddziału przy ulicy Lipowej 4. Wystawa stała jest przecież tylko jednym z elementów Muzeum. W roku 2011 i następnym będziemy podejmować dalsze działania w zakresie budowy Trasy Pamięci MHK, której pierwszą „stacją" jest Fabryka Emalia Oskara Schindlera, a kolejnymi będą: nowa wystawa stała przy ulicy Pomorskiej 2 i nowa aranżacja wystawy stałej w Aptece pod Orłem. Oddział przy ulicy Lipowej 4 od momentu rozpoczęcia działalności buduje kompleksowy program działań programowych, którego ważnym elementami są wystawy czasowe (w listopadzie 2010 roku otwarto trzecią wystawę czasową w tym miejscu, tym razem o losach polskich uczonych w okresie okupacji), programy edukacyjne (przygotowano oferty spacerów edukacyjnych po Zabłociu i Podgórzu), propozycje udziału w spotkaniach, wykładach i pokazach filmowych.

Wystawa *Kraków – czas okupacji 1939–1945* doczekała się wielu bardzo pozytywnych ocen. Poniżej przedstawiamy tylko kilka z nich.

List ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego, skierowany do dyrektora MHK Michała Niezabitowskiego

Z satysfakcją i zainteresowaniem przyjąłem informację o przygotowywaniu wystawy poświęconej życiu mieszkańców Krakowa podczas okupacji niemieckiej. Od dziś, dzięki Muzeum Historycznemu Miasta Krakowa, zainteresowane osoby, a takich, jestem pewien, nie zabraknie, będą mogły zagłębić się w czas miniony, czas okrutny, ale także – czas codziennego życia, które mimo wszystko toczyło się w okupowanym Krakowie. Prowadzeni przez autorów tej wyjątkowej wystawy, przejdziemy przez kolejne wojenne lata życia miasta od dnia jego zajęcia przez nazistów do wkroczenia Armii Czerwonej. Z racji miejsca, w jakim znajduje się oddział Muzeum, szczególne znaczenie zyskała część eks-

Fragment wystawy Kraków – czas okupacji 1939–1945*; fot. T. Kalarusa*

pozycji poświęcona Oskarowi Schindlerowi, właścicielowi Emailwarenfabrik, którego godnym pamięci poczynaniom tak wielu Żydów zawdzięczało ocalenie.

Nowoczesny, korzystający z najnowszych trendów w muzealnictwie scenariusz wystawy, pozwoli przez chwilę dotknąć tamtej, szczęśliwie obcej dzisiejszym czasom rzeczywistości, nie pozostawiając nikogo obojętnym na ludzkie doświadczenia sprzed 70 lat. Jestem przekonany, że otwarta dziś wystawa stanie się kolejnym, bardzo ważnym punktem na historycznej i kulturalnej mapie nie tylko Krakowa, ale również tej części Europy, dla której trudne lata II wojny światowej stanowią ważny element tożsamości historycznej.

Korzystając z okazji, pragnę złożyć na ręce Pana Dyrektora serdeczne gratulacje dla wszystkich pracowników Muzeum, a szczególnie dla zespołu Oddziału Fabryka Emalia Oskara Schindlera i życzyć dalszych sukcesów w pełnej wyzwań pracy współczesnego muzealnika.

Warszawa, 10 czerwca 2010 r.

List konsula generalnego USA w Krakowie Allena Greenberga i jego małżonki, skierowany do dr Edyty Gawron, współautorki scenariusza wystawy Kraków – czas okupacji 1939–1945

Dear Dr Gawron,

Thank you very much for the fantastic tour of the permanent Exhibition at Schindler's Factory Museum last week. My wife and I, along with all the other participants of the opening ceremony, appreciated you and your colleagues' efforts in making the most difficult time in Kraków's history come alive for the future generations.

Fragment wystawy Kraków – czas okupacji 1939–1945; *fot. T. Kalarus*

The successful collaborations of curators, historians, and artists truly made this exhibition unique by integrating the wartime experience of the city residents, both Jewish and Polish, in various aspects of their lives. It was especially memorable for us to walk through the exhibition with Schindler's survivors. It is beyond our imagination what kind of memories and thoughts were going through in their minds revisiting the space, where once was their sole hope to survive.

Your tour was full of profound knowledge and professional enthusiasm, which will remain in our hearts forever. Thank you very much again for the excellent work.

Haruko and Allen Greenberg

Wpis do Księgi Pamiątkowej wystawy w Fabryce Emalia Oskara Schindlera Cass Warner Sperling, reżyserki i producentki filmowej, wnuczki założyciela jednej z najsłynniejszych wytwórni filmowych na świecie, Warner Bros, założycielki wytwórni Warner Sisters, autorki książki i filmu The Brothers Warner

November 16th, 2010

I was very moved by this exhibit. It put me in the history as if I was living it. May this act as a reminder to us all, and help prevent any thing like this ever happening again.

Thanks for creating this!

Cass Warner Sperling

Wpis do Księgi Pamiątkowej wystawy w Fabryce Emalia Oskara Schindlera Martina Kaufmana z Museum of London

I come from another great museum which tells of heroism and overcoming bad situations – the Museum of Harden – but I have never been so involved in such an amazing example of historic story-telling. Whether through testimony of witnesses, the ever-changing sounds, the beautiful design – and the constant demands on each visitor to imagine how he or she – or you and I would – would have acted, your exhibition is truly a ground-breaking example of the best in 21st century museum. And the highlight for me was the 1,200 names of Schindler's list surrounded by what I imagine are 1,200 pots and pans that helped save them. Magnificent! Congratulation.

Martin Kaufman

Prapremiera filmu Marcina Kapronia Lipowa 4*, Fabryka Emalia Oskara Schindlera, 14 marca 2010 r.; fot. T. Kalarus*

Dorota Jarecka: Nowe Muzeum w Krakowie. W potrzasku wojny. *„Gazeta Wyborcza" z 25 czerwca 2010 r.*

Jesteśmy w samym centrum tego, co historycy nazywają „kulturą posttraumatyczną". To muzeum to próba poczucia rany na własnej skórze, wejścia w sytuację tych, którzy cierpieli, bali się, czuli upokorzenie. To drugie, po Muzeum Powstania Warszawskiego, narracyjne muzeum historyczne w Polsce. Interaktywne i multimedialne – operuje muzyką, instalacją plastyczną, dźwiękiem, filmem. Działa na wyobraźnię. Po obejrzeniu tej ekspozycji wiem na pewno, że nie zapomnę już daty aresztowania profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego ani daty likwidacji krakowskiego getta. Wiem, jak wyglądał tramwaj jeżdżący po Krakowie w czasie okupacji i że siedziba Towarzystwa Ubezpieczeniowego „Feniks", jedyna nowoczesna kamienica przy krakowskim Rynku, została przebudowana przez nazistów w 1941 roku. Jednocześnie mam wrażenie, że ktoś potraktował mnie jak dziecko. W spacerze przez wystawę biorą udział głównie emocje. Wychodzę stamtąd z poczuciem, że uczestniczyłam w II wojnie światowej i dobrze, że już się skończyła. (…) Muzeum w Fabryce Emalia, podobnie jak otwarte w 2004 r. warszawskie Muzeum Powstania Warszawskiego, przeprowadza jakby atak na zmysły. Działa na skojarzenia emocjonalne, operuje silniej obrazem niż słowem. Stąd w miejscu, gdzie mowa o Sonderaktion Krakau, czyli pojmaniu profesorów UJ w listopadzie 1939 r., najpierw dźwiękowa, a potem jeszcze filmowa rekonstrukcja wydarzeń. Stąd szczęk łańcucha i kobiecy krzyk w miejscu opowiadającym o więzieniu w Wiśniczu oraz cela więzienna, z której dochodzą szepty uwięzionych. Stąd śpiew żydowskiej modlitwy w sali getta, gdzie zadbano także o to, by ściana ekspozycyjna imitowała kształt rzeczywistego muru krakowskiej dzielnicy zamkniętej.

To wszystko jest wykonane z wielkim staraniem. Dzięki nagromadzeniu dźwięków, obrazów dokumentalnych oraz filmowych rekonstrukcji, materiałów imitujących prawdziwe albo prawdziwych, jak np. żwir rozsypany na podłodze sali obozu koncentracyjnym w Płaszowie, narracja tego muzeum jest niebywale gęsta.

Bartosz Piłat: Obok tej wystawy nie da się przejść obojętnie. *„Gazeta Wyborcza" z 13 czerwca 2010 r.*

Pracownicy Muzeum Historycznego Miasta Krakowa mogą być z siebie dumni. Przy ulicy Lipowej 4 stworzyli jedną z najlepszych ekspozycji w Polsce. *Kraków – czas okupacji 1939–1945* jest daleki od pouczania, ale po wystawie nie da się przejść obojętnie.

Jeśli chcesz znaleźć wśród 28 sal najnowszego dziecka MHK, czyli wystawy na Zabłociu, tę jedną najbardziej reprezentatywną, to może nią być ta z numerem 21. Przedstawia obóz pracy Płaszów. Jest to jedno z najmocniejszych miejsc w muzeum Fabryka Emalia Oskara Schindlera. Oglądamy w niej film pokazujący działający jeszcze Płaszów nagrany przez członków AK. Stoimy na podłodze z wysypanego białego żwiru. Na ścianie zdjęcie obozu z opisem. Pośrodku sali symboliczny wózek kopalniany przesłonięty szkłem. Na suficie fotografia – jakby odbicie lustrzane podłogi – pokazująca słynną drogę z macew. (…) To muzeum dosłownie dla każdego. Zadowolony z wizyty będzie zarówno profesor historii, uczeń liceum, jak i pierwszej klasy podstawówki. Każdy z nich może też przejść przez wystawę w dowolnym tempie. Jeśli po prostu będzie szedł, niezbyt dokładnie czytając opisy, wyjdzie z muzeum po godzinie zadowolony z lekcji historii o Krakowie. Gdy zaś ktoś postanowi – nie znając wcześniej Krakowa – przyglądać się każdemu eksponatowi i opisowi, wizyta w muzeum może się zamienić

Wizyta sekretarz stanu USA Hillary Clinton w Fabryce Emalia Oskara Schindlera, obok pani Clinton od lewej: dyr. MHK Michał Niezabitowski i prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, przemawia prof. Władysław Bartoszewski, 3 lipca 2010 r.; fot. T. Kalarus

w wielodniową sesję. W jeden dzień całego muzeum w ten sposób nie da się bowiem obejrzeć. (…)

MHK przygotowało też najlepszą jak dotąd pamiątkę muzealną: stalowe, emaliowane kubeczki. Ich uroda i symbolika sprawią zapewne, że staną na dziesiątkach tysięcy półek w domach turystów. *Czas okupacji* niemal pod każdym względem przeniósł krakowskie muzealnictwo o kilka dekad do przodu.

Łukasz Gazur: Rotunda dla uratowanych. *„Dziennik Polski" z 11 czerwca 2010 r.*

Otwarta wczoraj w Fabryce Schindlera na krakowskim Zabłociu (przy ul. Lipowej 4) wystawa *Kraków – czas okupacji 1939–1945* to wyprawa w czasy wojny, oparta na emocjach i multimediach.

Przez tę wystawę, stworzoną pod kuratorskim okiem Moniki Bednarek, prowadzą nas słowa, symbol i metafora. Rzadko trafiamy na zdania rzucane wprost, raczej mamy do czynienia z sugestią. Znakiem przedwojennej normalności jest fotograficzne atelier, pokazujące mieszkańców Krakowa czasów II Rzeczypospolitej; symbolem nowych porządków są obwieszczenia niemieckiego okupanta i tramwaj z napisem „Używanie przez Żydów wzbronione". Cała ekspozycja to historia wojny, zrymowana z czarno-białych zdjęć z widokami miasta, plakatów propagandowych czy filmów. A wszystko rozgrywa się gdzieś pomiędzy krakowską ulicą, na której życie codzienne spotykało okupacyjny terror, a prywatnym mieszkaniem. Wojna odbija się w zwykłych przedmiotach – schowanych w szufladzie konspiracyjnych wydawnictwach, zrabowanych srebrach.

Ruth Ellen Gruber: Wojenne historie Krakowa w nowym muzeum. *New York Times / International Herald Tribune z 15 lipca 2010 r. Tłum. Katarzyna Kasińska*

Fabryka Schindlera – formalnie oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa – to „muzeum okupacji, które ukazuje wojenne doświadczenie Krakowa i stanowi kontekst dla wszystkich związanych z tym opowieści – o krakowskich Żydach, o Oskarze Schindlerze, o krakowianach, o niemieckich okupantach". To słowa doktor historii Edyty Gawron, która uczestniczyła w pracach zespołu realizującego koncepcję muzeum.

– Takie muzeum było potrzebne – uważa dr Gawron. – Ludzie odwiedzają Auschwitz, ale nie mają pojęcia, jak wyglądało w tych czasach życie tu, w Krakowie.

Zwiedzający wsiądzie tu do tramwaju, jaki jeździł po mieście w czasie wojny, by z jego okien obserwować zarejestrowany na materiałach filmowych z epoki ruch uliczny w okupowanym Krakowie – przechodniów, żołnierzy, łapanki. Zajrzy do ciasnych mieszkań i kryjówek członków podziemnego ruchu oporu. Przeczyta obwieszczenia na plakatach, informujące o wszelkich możliwych wydarzeniach – od występów cyrkowców po egzekucje.

Niczym labirynt trasa zwiedzania prowadzi nas przez sekcje wystawowe skoncentrowane wokół historycznych wydarzeń, konkretnych zagadnień czy przeżyć jednostek. Przez cały czas towarzyszą nam relacje świadków tamtych dni, rozmowy z ludźmi. Wybory, których musieli oni dokonywać, żeby przetrwać, również składają się na tę wojenną opowieść: w muzeum nie zabrakło sekcji poświęconych kolaboracji i zdradzie. Efekty dźwiękowe, od muzyki po od-

tworzone audycje radiowe i codzienny hałas uliczny, wzmagają wrażenia wywołane w zwiedzających przez eksponaty wizualne. (…)

– Fabryka Schindlera długo czekała na okazanie jej zainteresowania, na jakie zasługuje – mówi Kirshenblatt-Gimblett. – Twórcy muzeum mieli wybór: albo poświęcić je Sprawiedliwym Wśród Narodów Świata, czyli Aryjczykom, takim jak Schindler, którzy ratowali Żydów w czasie Holokaustu, albo skupić się na losie krakowskich Żydów w czasie wojny. Nie zrobili ani jednego, ani drugiego. Znaleźli za to sposób, by opowiedzieć historię będącą jedną całością. Nie jest to ani historia okupacji, w której Żydom poświęcono niewiele uwagi, ani historia Żydów, w której zmarginalizowana została okupacja. Opowieść o tym, jak Oskar Schindler ratował zatrudnionych w swoim zakładzie pracowników narodowości żydowskiej, wpisuje się w taki właśnie szerszy obraz.

Ekspozycja w Fabryce Emalia Oskara Schindlera otrzymała wiele prestiżowych wyróżnień i nagród, m.in. wyróżnienie w corocznym konkursie organizowanym przez prestiżowe stowarzyszenie British Guild of Travel Writers. Fabryka Emalia była nominowana do nagrody Best Overseas Tourism Project. Rywalizują o nią najlepsze, nowo powstałe zagraniczne produkty turystyczne, mające nie tylko olbrzymi międzynarodowy potencjał turystyczny, ale również duże znaczenie dla lokalnej społeczności. Oddział został zgłoszony do nagrody przez członka stowarzyszenia, Johna Malathronasa, autora książek podróżniczych i przewodników. Nominowane miejsca i projekty oceniane były przez 270 dziennikarzy, pisarzy, fotografików zajmujących się tematyką podróży i turystyki, którzy są członkami tego brytyjskiego stowarzyszenia.

Wystawa została nagrodzona w corocznym plebiscycie *Wielkie odkrywanie Małopolski* – otrzymała wyróżnienie w kategorii atrakcja turystyczna Małopolski. Została również dostrzeżona w corocznym plebiscycie *Kulturalne odloty* „Gazety Wyborczej" w Krakowie. Przegrała ostatecznie w rywalizacji o tytuł *Miejsce roku 2010* z klubem Fabryka mieszczącym się także na krakowskim Zabłociu, ale nominacja w tej kategorii potwierdziła olbrzymi sukces tego muzealnego projektu (wręczenie nagród miało miejsce na początku lutego 2011 roku).

Przechodząc do omówienia drugiego ze strategicznych projektów MHK, jakim jest modernizacja i remont konserwatorski Pałacu Krzysztofory, należy stwierdzić, że kontynuowano rozpoczęte jesienią 2009 roku prace w obiekcie przy ulicy Jagiellońskiej 4. Kompleksowy remont tego obiektu, części kompleksu Pałacu Krzysztofory, zostanie zakończony we wrześniu 2011 roku. Budynek ten był przez wiele lat magazynem zbiorów oraz magazynem administracyjnym. Po zakończeniu remontu znajdzie tu miejsce większość pracowni merytorycznych MHK, budynek będzie pełnił także funkcję zaplecza edukacyjnego. Jednocześnie rozpoczęto budowę nowej stacji trafo w części podziemnej dziedzińca. Nie prowadzono natomiast prac w skrzydle zachodnim Pałacu Krzysztofory, co wynikało z braku środków finansowych na ten zakres prac. Wykonywano prace badawczo-konserwatorskie na fasadzie pałacu od strony Rynku Głównego.

W odniesieniu do trzeciego z projektów – przygotowania wystawy stałej *Rynek Podziemny* – w grudniu 2009 roku miasto Kraków zawarło umowę z Polską Organizacją Turystyczną o dofinansowanie realizacji projektu *Śladem europejskiej tożsamości Krakowa – szlak turystyczny po podziemiach Rynku Głównego*. Beneficjantem projektu została Gmina Miejska Kraków, a jednostką realizującą Zarząd Infrastruktury Komunalnej i Transportu w Krakowie (ZIKiT). Projekt budowlano-architektoniczny adaptacji podziemi Rynku i Sukiennic na nowoczesne muzeum przygotował pod koniec 2007 roku prof. Andrzej Kadłuczka. Projekt ten był aktualizowany pod koniec roku 2008. Na jego podstawie w sierpniu 2009 roku rozpoczęły się prace budowlane, które ostatecznie zakończono w lipcu 2010 roku. Prace te zrealizowało konsorcjum w składzie: Przedsiębiorstwo Rewaloryzacji Zabytków SA, Byczbud Aleksander Byczek, Zistechnika sp. z o.o., firma budowlana J. Kasperczyk oraz firma Konserwacja i Rekonstrukacja Detali Architektonicznych Włodzimierz Drabczyński.

Spotkanie wigilijne z krakowskimi Sprawiedliwymi wśród narodów Świata, gospodarzem uroczystości był zastępca dyr. MHK Jacek Salwiński, Fabryka Emalia Oskara Schindlera, 16 grudnia 2010 r.; fot. A. Janikowski

W lutym 2010 roku w wyniku postępowania przetargowego wyłoniono wykonawcę ekspozycji w podziemiach Rynku. Zostało nim konsorcjum firm: Trias sp. z o.o. (z tą firmą MHK współpracowało w Fabryce Emalia Oskara Schindlera), Fabryka Dekoracji sp. z o.o., NoLabel sp. z o.o. oraz Art-Fm sp. z o.o.

Jeszcze w 2009 roku konsorcjum otrzymało opracowany przez MHK scenariusz wystawy wraz z założeniami plastycznymi oraz projekt jej aranżacji, przygotowany przez zespół projektowy Muzeum. Ostatecznie trasę turystyczną otwarto uroczyście 24 września 2010 roku.

Projekt zrealizowano według autorskiego scenariusza przygotowanego przez zespół w składzie: Mieczysław Bielawski, Marcin Pietuch, Tomarz Salwierz, Cezary Buśko, Sławomir Dryja, Wojciech Głowa, Stanisław Sławiński. Scenografię wykonała Fabryka Dekoracji, filmy i animacje Art-Fm i NoLabel. Za instalacje multimedialne i technologię wystawy odpowiedzialny był Trias (Agato Sitko, Tomasz Zalewski).

3 sierpnia 2010 roku prezydent Jacek Majchrowski wyznaczył MHK na użytkownika trasy turystycznej po podziemiach Rynku Głównego. Ostatecznie po otwarciu trasy turystycznej, w okresie do 8 grudnia, Rynkiem Podziemnym bezpośrednio zarządzał ZiKiT jako inwestor trasy, jednocześnie finalizując prace przy niewykończonych elementach

Puchar z dedykacją dla Henryka Jordana, 1891 r.; w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, nr inw. MHK 6028/III; fot. T. Kalarus

J. Kossak Pałac Spiski w Krakowie*, 1895 r., akwarela, sygn., dat.; w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, nr MHK 3092/VIII; fot. T. Kalarus*

Sztandar Chorągwi Krakowskiej ZHP, lata 20.–30. XX w., awers i rewers; w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, nr inw. MHK 1021aH; fot. T. Kalarus

ekspozycji. 8 grudnia Muzeum podpisało umowę o najem podziemnej ekspozycji (początkowo tylko na dwa miesiące) i rozpoczęło stopniowe przejmowanie obiektu. Od 24 września do 8 grudnia Pracownia Rynku Podziemnego MHK kierowana przez Łukasza Walasa pełniła jedynie funkcje konsultacyjne, doradzając przy rozruchu trasy prowadzonym przez ZiKiT. Od otwarcia trasy przez kolejne miesiące *Rynek Podziemny* cieszył się bardzo dużą popularnością, a przy wejściu tworzyły się długie kolejki zwiedzających. W ostatnich dniach roku Pracownia Rynku Podziemnego podejmowała intensywne działania w celu trwałego przejęcia w sprawne użytkowanie trasy, choć MHK dysponowało ciągle tylko czasową umową, która wygasała 5 lutego 2011 roku.

Makata z okresu powstania styczniowego, 1863 r.; w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, nr MHK 6026/III; fot. T. Kalarus

Czepiec kobiecy, koniec XVIII w.; w zbiorach Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, nr inw. MHK 960/VII; fot. T. Kalarus

I wreszcie, przechodząc do ostatniego projektu strategicznego MHK, przygotowany został zakres pierwszego etapu robót budowlanych w obiekcie przy ulicy Księcia Józefa 337, obejmujący głównie prace w przyziemiu oraz budowę zewnętrznego szybu windowego. Ogłoszono przetarg na te zadania. Podpisanie umowy z wykonawcą (firma Stambud) nastąpiło w lutym 2011 roku. Sytuacja projektu Thesaurus Cracoviensis była niekorzystna. Muzeum nie dysponowało środkami finansowymi na jego realizację. Zbiory MHK przechowywano tymczasowo w Domu Pod Kryżem (od 2008 roku) i w szkole przy ulicy Stanisława ze Skalbmierza. Stąd też decyzja władz MHK, aby rezerwy finansowe wypracowane w trakcie roku przeznaczyć na pierwszy etap budowy nowych magazynów (ostatecznie prace te rozpoczęto w marcu 2011 roku). Wstępnie zdecydowano również, aby cały zysk instytucji za rok 2010 przeznaczyć na prace budowlane, które będą prowadzono w tym obiekcie w 2011 roku.

2. Zbiory

2.1. Nabytki

W 2010 roku Muzeum pozyskało 988 obiektów, w tym 409 darów, 443 obiekty nabyło drogą zakupów, 135 obiektów to przekazy. Wartość zakupów zbiorów wyniosła 225 441 zł, a najciekawsze nabytki to m.in.:

zakupy

puchar z nakrywką, wyrób ślusarski; na podstawie inskrypcja: „Założycielowi i twórcy Parku imienia swojego, wielmożnemu Panu Profesorowi Henrykowi Jordanowi zacnemu miłośnikowi dzieci w dniu imienin wdzięczni Frania Staszczyk, Staś Staszczyk, Kraków, 15 lipca 1891", mosiądz

apoteoza Stanisława Augusta Poniatowskiego w formie monstrancji, Polska, Kraków?, 3. ćwierć XVIII wieku

pucharek srebrny z dedykacją: „Drukarnia Czasu Józefowi Łakocińskiemu d. 19/3 1880", Wiedeń, 1880

rzeźba Antoniego Porczaka *Kolektyw*, technika mieszana

nakastlik ze schowkiem na konspiracyjne pisma i broń, okres II wojny światowej

obraz *Śmierć księcia Józefa Poniatowskiego w nurtach Elstery* – kopia płótna Horacego Verneta, olej, płótno, 124 cm x 163 cm

fotografie z pogrzebu Bogdana Włosika zastrzelonego podczas demonstracji przed kościołem Arka Pana w Nowej Hucie 13 października 1982 roku, osiem sztuk

fotografie Tatr wykonane przez Walerego Eliasza Radzikowskiego, odbitki z Pracowni Fotograficznej Muzeum Przemysłowego, trzy sztuki

fotografia Jacka Malczewskiego w trumnie, wykonana na zlecenie „Czasu"

fotografie stanowiące część archiwum rodziny Teodora Talowskiego, zespół 11 fotografii

fotografia zbiorowa, pamiątkowa; liczna grupa upozowana do pamiątkowego zdjęcia przed gmachem „Sokoła", najprawdopodobniej wykonana z okazji obchodów rocznicy grunwaldzkiej

makata z okresu powstania styczniowego, 1863 r.

fotografie ze spektakli Teatru 38 w Krakowie, lata 50. i 60. XX wieku

maska ceramiczna autorstwa Henryka Hochmana, okres międzywojenny

akwarela Juliusza Kossaka *Pałac Spiski w Krakowie*, 1895, sygnowana i datowana

czepiec kobiecy z końca XVIII wieku, wyrób polski

imbryk do herbaty, Leonard Nitsch, Kraków, 1863, srebro, kość słoniowa, wysokość 13 cm

projekt scenograficzny do *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego autorstwa Zygmunta Wierciaka

dary

fotografie z archiwum fotograficznego Hanny Rudzkiej-Cybis

sztandar Chorągwi Krakowskiej ZHP z lat 20.–30. XX wieku.

Na liście ofiarodawców, którzy wzbogacili zbiory MHK w roku 2010, znaleźli się: ks. Antoni Bednarz, Ewa Gaczoł, Janina Glazur, Krzysztof Kędzierski, Danuta Kozak, Maciej Miezian, Katarzyna Moskal, Elżbieta Polańczyk-Moskal,

Genowefa Zań-Ograbek, Anna Piątek, Antoni Porczak, Andrzej Starmach, Teresa Starmach, Witold Turdza, Leszek Wajda, Konstanty Węgrzyn.

przekazy

Antykwariat Na Kazimierzu s.c., Jacek Barnaś, Piotr Gąsior; Krakowska Kongregacja Kupiecka, Narodowy Bank Polski, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Nowej Huty.

2.2. Opracowanie

Łącznie opracowano 1624 karty w programie inwentarzowym Musnet (najwięcej Dział Fotografii Krakowskiej oraz karty z Kolekcji Harcerskiej). Zreinwentaryzowano 1303 obiekty muzealne. Ponadto wprowadzono do programu Musnet karty 5730 obiektów muzealnych. Celem tych działań jest przeniesienie wszystkich kart inwentarzowych do tego programu i utworzenie elektronicznej bazy zbiorów MHK.

W 2010 roku przeprowadzono spisy kontrolne kolejnych kolekcji muzealnych: depozytów Towarzystwa Strzeleckiego „Bractwo Kurkowe", Ruchu Robotniczego i Kolekcji Archeologicznej. Do 31 grudnia opracowywano oceny wynikające z tego spisu kontrolnego. Zalecenia pospisowe zostaną zrealizowane w pierwszym kwartale 2011 roku.

2.3. Digitalizacja

MHK podpisało umowę z Zarządem Województwa Małopolskiego w sprawie dofinansowania projektu *Udostępnianie i digitalizacja zbiorów 2D w Muzeum Historycznym Miasta Krakowa* w ramach programu *Budowa społeczeństwa informacyjnego*. Założenia tego projektu przygotowano jeszcze w roku 2009 i obejmowały one plan digitalizacji ponad 18 tysięcy obiektów ze zbiorów Działu Fotografii Krakowskiej, oddziału teatralnego i kolekcji grafiki oraz budowę infrastruktury technicznej i informatycznej centrum digitalizacji MHK. Pozyskanie środków na ten projekt był dużym sukcesem MHK. Kierownikiem projektu był główny inwentaryzator MHK, kustosz Andrzej Malik, a procedurę przeprowadzili kolejno: Małgorzata Oleksiak-Wrona, Maria Olszewska i Grzegorz Witkowski. Projekt nadzoruje Jacek Salwiński.

Całość prac powinna zostać zrealizowana od marca 2011 do lutego 2013 roku. Wszczęto postępowanie przetargowe, które w pierwszym kwartale 2011 roku wyłoni generalnego wykonawcę prac.

Sekcja digitalizacji opracowała w formie elektronicznej 1450 klisz szklanych ze zbiorów Działu Fotografii Krakowskiej.

2.4. Wypożyczenia

MHK wypożyczyło 729 obiektów dla: Muzeum UJ, Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie, Galerii Miejskiej w Częstochowie, Krakowskiej Kongregacji Kupieckiej, Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce, Urzędu Miasta Krakowa, Urzędu Marszałkowskiego w Krakowie, Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyślu, Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu, Zamku Królewskiego na Wawelu, Muzeum Podkarpackiego w Krośnie, Instytutu Odlewnictwa w Krakowie, Muzeum Narodowego w Krakowie, Terra Pracownia Ceramiki Artystycznej w Toruniu, Muzeum Zamku w Oświęcimiu, Muzeum Okręgowego w Suwałkach, Muzeum Miedzi w Legnicy, Muzeum Śląskiego w Katowicach, Muzeum w Sosnowcu, Senta sp. z o.o. – Galeria Gdańska, Biura Poselskiego Bogusława Sonika, Banku Rzemiosła w Krakowie.

MHK wypożyczyło 998 obiektów na potrzeby wystaw organizowanych w naszej instytucji.

2.5. Konserwacja

Pracownie konserwacji poddawały zabiegom konserwatorskim obiekty ze zbiorów MHK, wykonywały przeglądy i przygotowywały opinie konserwatorskie.

Pracownia Konserwacji Tkanin: prace przy 26 obiektach, 12 przeglądów i opinii

Pracownia Malarstwa i Rzeźby: prace przy 265 obiektach, 45 przeglądów i opinii

Pracownia Konserwacji Metalu: prace przy 190 obiektach, 7 przeglądów i opinii

Pracownia Konserwacji Papieru: prace przy 236 obiektach, 26 przeglądów konserwatorskich

Pracownia Konserwacji Mebli: prace przy 54 obiektach, 10 przeglądów

Pracownia Konserwacji Szopek: prace przy 41 obiektach.

3. Wystawy czasowe

W 2010 roku MHK zorganizowało wystawy czasowe w większości oddziałów. W Pałacu Krzysztofory były to cztery projekty ekspozycyjne.

8 kwietnia została otwarta ekspozycja *Przerwany mecz 1768–1815*. Wystawa była rodzajem eksperymentu muzealnego. Ważny okres w dziejach Polski i Krakowa – rozbiorów Polski, walki o niepodległość w okresie powstania kościuszkowskiego i kampanii napoleońskiej – przybliżono zwiedzającym w formie rywalizacji sportowej, z lekkim dystansem i nadzieją na przyciągnięcie do Muzeum nowej grupy odbiorców. Ekspozycji towarzyszył program edukacyjny dla najmłodszych, który przez zabawę miał na celu przybliżenie ważnych faktów z nowożytnej historii Polski. Kuratorem wystawy była kustosz Małgorzata Niechaj, z którą współpracowała Elżbieta Lang. Autorem aranżacji był Łukasz Sarnat. Ekspozycję udostępniano od 8 kwietnia do 18 lipca.

Uroczystością na placu Szczepańskim 18 sierpnia otwarto wystawę *Ojczyzna – nauka – cnota. Jubileuszowa wystawa harcerska 1910–2010*. Ekspozycja była elementem obchodów stulecia ruchu harcerskiego na ziemiach polskich. W przygotowaniu wystawy uczestniczył zespół zadaniowy utworzony przez prezydenta Jacka Majchrowskiego; zespołem kierował zastępca prezydenta Tadeusz Trzmiel. Ekspozycję otwarto w czasie jubileuszowego zlotu ZHP, który został zorganizowany z dużym rozmachem na krakowskich Błoniach. Wystawa podsumowała dorobek krakowskiego harcerstwa w okresie 1910–2010, wykorzystując zbiory kolekcji harcerskiej MHK, ale także eksponaty dostarczone do Muzeum przez środowiska harcerskie. Kuratorem wystawy był Leszek

Wernisaż wystawy Przerwany mecz 1768–1815*, przemawia dyr. M. Niezabitowski, w głębi (z szalikiem) kurator wystawy Małgorzata Niechaj, 8 kwietnia 2010 r.; fot. T. Kalarus*

J. Sibila, który współpracował z Marią Wąchałą oraz znawcami historii harcerstwa: Januszem Wojtyczą i Wojciechem Hausnerem. Autorem aranżacji był Piotr Kostecki. Wystawę udostępniano publiczności od 8 sierpnia do 7 listopada.

W drugiej połowie roku najważniejszym projektem ekspozycyjnym był wystawa *Wielki Kraków – wielkie szanse 1910–2010*. Przygotowano ją z okazji stulecia utworzenia Wielkiego Krakowa, czyli rozszerzenia granic miasta tuż przed I wojną światową, co było ważnym impulsem do rozwoju przestrzennego i gospodarczego w kolejnych dziesięcioleciach. W roku 2010 odbywało się wiele imprez poświęconych temu wydarzeniu i ekspozycja zorganizowana przez MHK była jednym z takich projektów. Na wystawie pokazano dokumenty, fotografie, filatelia, a także malarstwo związane z tym tematem. Przypomniano postać twórcy Wielkiego Krakowa, prezydenta Juliusza Lea, a także dzieje gmin przyłączonych do Krakowa. Autorem scenariusza wystawy był Janusz Tadeusz Nowak, a autorem interesującej aranżacji plastycznej wystawy Michał Zakrzewski. Wystawa była czynna od 8 września 20010 roku do 27 lutego 2011 roku.

5 grudnia otwarto kolejną pokonkursową wystawę szopek krakowskich, której towarzyszyła ekspozycja *Nasi mistrzowie. Krakowscy szopkarze i ich dzieła*. Tradycyjnie w pierwszy czwartek grudnia odbył się kolejny, *68. Konkurs na najpiękniejszą szopkę krakowską*. Jury pod przewodnictwem dyrektora MHK Michała Niezabitowskiego zdecydowało o przyznaniu pierwszej nagrody w kategorii szopek dużych pracy wykonanej przez Marka Markowskiego, Renatę Markowską, Edwarda Markowskiego i Marka Markowskiego (syna). W kategorii szopek średnich zwyciężył Piotr Michalczyk, a w grupie szopek małych Maciej Moszew. W kategorii szopek miniaturowych pierwsze miejsce zajął Wiesław Barczewski. Nagrodę specjalną im. dyrektora Muzeum Historycznego Miasta Krakowa Jerzego Dobrzyckiego za całokształt twórczości szopkarskiej otrzymał Maciej Moszew. Wystawa pokonkursowa cieszyła się, jak co roku, sporym powodzeniem zarówno wśród krakowian, jak i gości spoza stolicy Małopolski. Kuratorem ekspozycji był Łukasz Olszewski. Obie wystawy – pokonkursowa i poświęcona prezentacji twórców szopek – były udostępniane w Pałacu Krzysztofory od 5 grudnia 2010 roku do 27 lutego 2011 roku.

W Kamienicy Hipolitów przygotowano trzy wystawy czasowe.

Pierwsza ekspozycja, zatytułowana *Portrety Jana Salamona – pastele*, przypomniała dorobek twórczy zmarłego w 2002 roku malarza i poety Jana Salamona. Zaprezentowano twórczość portretową artysty, w którym to gatunku był on niedoścignionym mistrzem. Kuratorem ekspozycji był Łukasz Biały, który jednocześnie odpowiadał za aranżację plastyczną wystawy. Portrety Salamona prezentowano od 12 maja do 12 czerwca.

Calor amicus, czyli o kaflu i piecu to tytuł ekspozycji poświęconej kolekcji kafli ze zbiorów MHK, a jednocześnie prezentującej przez zgromadzone obiekty muzealne historię kaflarstwa i pieców kaflowych. Ekspozycja udowodniła, że kafle dostarczają niezwykle interesującej wiedzy na temat przemian obyczajowych i estetycznych w ciągu wieków. Kuratorem ekspozycji była Katarzyna Moskal, z która współpracowała przy aranżacji wystawy Bożena Jarosz. Wystawa była czynna od 29 września do 31 października.

Sezon ekspozycyjny w Kamienicy Hipolitów został zamknięty wystawą *Kuchnia – królestwo pani domu*, tj. ko-

Wernisaż wystawy Ojczyzna – nauka – cnota. Jubileuszowa wystawa harcerska 1910–2010*, na estradzie prezydent Jacek Majchrowski, harcmistrz Janusz Wojtycza oraz zastępca dyr. MHK Anna Śliwa-Suchowiak, plac Szczepański, 18 sierpnia 2010 r.; fot. T. Kalarus*

Plac Szczepański w czasie uroczystości otwarcia wystawy Ojczyzna – nauka – cnota. Jubileuszowa wystawa harcerska 1910–2010*; fot. T. Kalarus*

lejną ekspozycją z cyklu *Od frontu i od kuchni*. Wystawa przybliżyła zwiedzającym nieistniejący już świat, w którym kuchnia była swojego rodzaju królestwem rządzonym przez panią domu. Zaprezentowano ciekawy wybór eksponatów związanych z funkcjonowaniem kuchni w krakowskich domach. Kuratorem wystawy był Witold Turdza, z którym współpracowała Katarzyna Bury. Ekspozycja była czynna była od 24 listopada 2010 roku do 20 lutego 2011 roku.

W oddziale Dzieje Nowej Huty, jak co roku, przygotowano dwie ekspozycje czasowe.

17 marca otwarto wystawę *Budujemy kościół. Współczesna architektura sakralna w Nowej Hucie*. Poruszono bardzo

Wernisaż wystawy Wielki Kraków – wielkie szanse 1910–2010, *w pierwszym rzędzie od lewej: kurator ekspozycji Janusz T. Nowak, dyr. MHK Michał Niezabitowski, prezydent Jacek Majchrowski oraz wojewoda małopolski Stanisław Kracik, w drugim rzędzie od lewej: zastępcy dyrektora MHK Jacek Salwiński i Anna Śliwa-Suchowiak, plac Szczepański, 8 września 2010 r.; fot. M. Kocbuch*

Czerwone baloniki nad placem Szczepańskim w czasie wernisażu wystawy Wielki Kraków – wielkie szanse 1910–2010*; fot. M. Kocbuch*

68. Konkurs na najpiękniejszą szopkę krakowską*, Rynek Główny, 3 grudnia 2010 r.; fot. A. Janikowski*

ważny temat historii kościołów zbudowanych w Nowej Hucie po 1949 roku. W tym „mieście bez Boga", jak w okresie PRL mówiono o Nowej Hucie, dzięki wysiłkowi Kościoła i staraniom wiernych postawiono 10 świątyń. Ekspozycja z jednej strony odniosła się do dorobku architektonicznego twórców tych budowli, z drugiej strony przybliżyła wysiłek lokalnych społeczności, skupionych wokół nowohuckich parafii, który doprowadził do budowy kościołów-budynków i żywych wspólnot. Na wystawie i w towarzyszącym jej katalogu zgromadzono bardzo obszerny zestaw dokumentów, fotografii i planów związanych z historią nowohuckiego Kościoła. Kuratorem ekspozycji był Paweł Jagło, autorem aranżacji Łukasz Sarnat. Wystawa była czynna od 17 marca do 5 września.

22 września została otwarta piąta już ekspozycja z cyklu *Zapomniane dziedzictwo Nowej Huty*, tym razem poświęcona Wadowowi. Wystawa w sposób monograficzny zaprezentowała dzieje miejscowości, jej właścicieli i mieszkańców. Ważną części wystawy była prezentacja najciekawszych postaci tworzących historię Wadowa. Ekspozycja prezentująca zachowane dziedzictwo historyczne miejscowości współtworzącej współczesną Nową Hutę była jednocześnie głosem wzywa-

Fragment ekspozycji Calor amicus, czyli o kaflu i piecu*, Kamienica Hipolitów, 29 września 2010 r.; fot. M. Kocbuch*

jącym do ochrony zachowanych zabytków. Przykładem jest dwór w Wadowie, który od zagłady może ocalić jedynie pilna interwencja konserwatorska. Kuratorem ekspozycji była, podobnie jak w przypadku poprzednich wystaw z tego cyklu, Maria Lempart, a autorem oprawy plastycznej Łukasz Sarnat. Wystawę udostępniano w oddziale nowohuckim MHK od 22 września do 23 grudnia.

W 2010 roku zainaugurowano działalność oddziału przy ulicy Królowej Jadwigi 41 w formule Domu Zwierzynieckiego. Program działalności Domu Zwierzynieckiego wypracowano w drugim półroczu 2009 roku. Zakłada prezentację dziedzictw krakowskich przedmieść, w tym szczególnie dziedzictwa historycznego i kulturowego Zwierzyńca.

Pierwsza wystawa otwarta w Domu Zwierzynieckim, *Funio z „Przekroju". Rysunki i kolaże Stefana Berdaka*, czerpała mocno z dorobku Zwierzynieckiego Salonu Artystycznego. Stefan Berdak był przecież przez wiele lat filarem Zwierzynieckiego Salonu, wspierającym swoimi działaniami kolejne projekty ekspozycyjne realizowane w oddziale przy ulicy Królowej Jadwigi 41. Ekspozycja w Domu Zwierzynieckim skupiła się na przypomnieniu dorobku artystycznego Berdaka w legendarnym czasopiśmie „Przekrój". Stąd też tytułowy Funio, czyli przekrojowy pseudonim artysty. Kuratorem wystawy i pomysłodawcą aranżacji plastycznej był Maciej Twaróg. Ekspozycja była prezentowana od 29 stycznia do 6 czerwca.

W czerwcu przez kilka dni prezentowano prace przygotowane w ramach konkursu na *Pejzaż Zwierzyniecki*. Wystawa pokonkursowa, głównie prac dzieci i młodzieży, była czynna od 9 do 13 czerwca, a została zorganizowana przez Macieja Twaroga we współpracy z Radą Dzielnicy VII Zwierzyniec.

W drugim półroczu 2010 roku udostępniono publiczności ekspozycję *Oblicza Zwierzyńca 1910–2010*, która otwarła nowy cykl ekspozycji poświęcony historii Zwierzyńca. Ekspozycję włączono w program działań zorganizowanych w stulecie Wielkiego Krakowa. Z jednej strony ważnym jej celem było przypomnienie historii Zwierzyńca, z drugiej obszernie prezentowała genezę włączenia Półwsia Zwierzynieckiego i Zwierzyńca do Krakowa w okresie tuż przed I wojną światową. Istotną częścią ekspozycji było popularyzowanie najważniejszych zwierzynieckich tradycji, takich jak Lajkonik i Emaus. Scenariusz wystawy przygotował zespół: Maciej Twaróg, Piotr Hapanowicz i Łukasz Olszewski. Kuratorem

Otwarcie wystawy Budujemy kościół. Współczesna architektura sakralna w Nowej Hucie*, od lewej: o. Niward Karsznia, kard. Franciszek Macharski, ks. Jan Bielański, były proboszcz parafii św. Brata Alberta na os. Dywizjonu 303, oddział Dzieje Nowej Huty, 17 marca 2010 r.; fot. R. Korzeniowski*

Wernisaż wystawy Zapomniane dziedzictwo Nowej Huty – Wadów*, od lewej: dyr. MHK Michał Niezabitowski i kurator wystawy Maria Lempart, oddział Dzieje Nowej Huty, 22 września 2010 r.; fot. P. Jagło*

Uczestnicy wernisażu Zapomniane dziedzictwo Nowej Huty – Wadów *w trakcie zwiedzania dworu w Wadowie, 22 września 2010 r.; fot. M. Śmietana*

Stefan Berdak i dyr. Michał Niezabitowski podczas wernisażu wystawy Funio z „Przekroju". Collage i rysunek Stefana Berdaka z lat 1968–2009*, Zwierzyniecki Salon Artystyczny, 29 stycznia 2010 r.; fot. M. Twaróg*

ekspozycji był Maciej Twaróg, a autorką aranżacji Anna Szwaja. Ekspozycję udostępniano od 25 czerwca 2010 roku do 20 lutego 2011 roku.

W Fabryce Emalia Oskara Schindlera przygotowano tylko jedną wystawę czasową, gdyż jak już wspomniano, do połowy roku cały zespół oddziału był zaangażowany w bardzo intensywne działania na rzecz projektu *Kraków – czas okupacji 1939–1945*. W drugim półroczu zorganizowano we współpracy z Archiwum UJ i Muzeum UJ wystawę *Do piekła Sachsenhausen*, poświęconą losom polskiej inteligencji w okresie okupacji niemieckiej 1939–1945. Ekspozycję otwarto 6 listopada 2010 roku, w 71. rocznicę aresztowania profesorów UJ. Prezentacja przy Lipowej 4 była fragmentem większego projektu ekspozycyjnego udostępnianego w latach 2009–2010 na terenie dawnych obozów koncentracyjnych Sachsenhausen i Ravensbrück. Ze strony MHK ekspozycję zorganizowała kustosz Beata Łabno. Wystawę prezentowano od 6 listopada 2010 roku do 3 kwietnia 2011 roku.

Ponadto w 2010 roku przygotowano: w Barbakanie: *Masz głos – masz wybór* – pokonkursową wystawę plakatu reklamowego, eksponowaną od 22 kwietnia do 25 maja; plenerową ekspozycję *Krakowskie Szare Szeregi*, pokazywaną na placu Inwalidów od 9 do 24 września, której autorami byli Tomasz Stachów i Maria Wąchała. Ekspozycja towarzyszyła obchodom *Dnia Pamięci Ofiar Gestapo*.

Muzeum przygotowało ekspozycje wyjazdowe: *Historia Bractwa Kurkowego* – wystawa w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej, otwarta 15 maja 2010 roku, kurator Bożena

Wernisaż wystawy Oblicza Zwierzyńca 1910–2010*, od lewej: prof. Leszek Wajda, mec. Wojciech Zawartka i Piotr Boroń, Dom Zwierzyniecki, 25 czerwca 2010 r.; fot. M. Kocbuch*

Urbańska; *Na orbicie Melpomeny. Wystawa portretów i karykatury z XIX i XX wieku oraz kostiumów z kolekcji MHK* w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej, czynna od 22 października 2010 roku do 15 maja 2011 roku, koncepcja wystawy Małgorzata Palka; wystawę *Kolekcja Bractwa Kurkowego* w Muzeum w Oświęcimiu, otwarta 5 listopada 2010 roku, kurator Bożena Urbańska; wystawa szopek krakowskich w Galerii Bałtyckiej w Gdańsku, czynna od 2 grudnia 2010 roku do 2 stycznia 2011 roku, kurator Leszek J. Sibila.

W roku 2010 MHK zrealizowało dwie wystawy zagraniczne szopek krakowskich: w Muzeum Sztuki Użytkowej w Wilnie, przygotowaną we współpracy z Instytutem Polskim w Wilnie, oraz w Muzeum Sztuki Litwy, czynną od 9 grudnia 2010 roku do 6 stycznia 2011 roku, kurator Elżbieta Lang. W wernisażu uczestniczył dyr. MHK Michał Niezabitowski.

Wystawę szopek krakowskich w Montrealu, we współpracy z Konsulatem Polskim w Montrealu, od 12 do 31 grudnia 2010 roku, kurator Małgorzata Niechaj. W Montrealu Muzeum reprezentował zastępca dyr. MHK Jacek Salwiński.

4. Wystawy stałe

4.1. Wystawy czynne i przygotowywane

W 2010 roku czynne były następujące wystawy stałe:

1. *Dzieje i kultura Żydów krakowskich* – Stara Synagoga, ulica Szeroka 24
2. *Apteka w getcie krakowskim* – Apteka pod Orłem, plac Bohaterów Getta 18, filia oddziału Stara Synagoga
3. *Z dziejów Krakowskiego Bractwa Kurkowego* – Celestat, ulica Lubicz 16, do 30 marca 2010 roku
4. *Kraków w latach 1939–1956*, czynna do końca lipca 2010 roku, potem wystawa zlikwidowana, oraz dawne cele gestapo – ulica Pomorska 2
5. *Mieszczański dom*, Kamienica Hipolitów, plac Mariacki 3
6. Barbakan – wystawa sezonowa
7. Mury Obronne – wystawa sezonowa
8. Wieża Ratuszowa – wystawy sezonowe

9. *Kraków – czas okupacji 1939–1945*, Fabryka Emalia Oskara Schindlera, od 10 czerwca 2010 roku

10. *Śladem europejskiej tożsamości Krakowa – szlak turystyczny po podziemiach Rynku Głównego* – w użytkowaniu przez MHK od 8 grudnia 2010 roku.

MHK opracowało wstępne założenia modernizacji ekspozycji w większości oddziałów (projekt *MHK – od-nowa*). Trwały prace nad projektami nowych wystaw stałych:

– *Dzieje i kultura Krakowa*, Pałac Krzysztofory, kurator Janusz Tadeusz Nowak

– Nowe Muzeum Teatralne, Dom pod Krzyżem, kurator dr Agnieszka Kowalska

– Nowe Muzeum Żydowskie, Stara Synagoga, kurator Eugeniusz Duda

– *Krakowianie wobec terroru 1939–1945–1956*, oddział Ulica Pomorska, kurator Grzegorz Jeżowski

– nowa aranżacja Wieży Ratuszowej, kurator Michał Grabowski

– nowa wystawa stała w Aptece pod Orłem, kurator Anna Pióro

– Muzeum Obronności – trasa muzealna obejmująca Barbakan, Mury Obronne i Celestat, kurator Piotr Hapanowicz.

Najbardziej zaawansowane prace toczyły się nad projektem wystawy stałej przy ulicy Pomorskiej 2. Zespół scenariuszowy (Grzegorz Jeżowski, Maria Wąchała, Tomasz Stachów, Monika Bednarek) opracował scenariusz ekspozycji *Krakowianie wobec terroru 1939–1945–1956*. Zrealizowano kompleksowy remont sali wystawowej i zaplecza ekspozycji, przygotowano projekt modernizacji infrastruktury technicznej i unowocześnienia zabezpieczeń technicznych w dawnych celach gestapo. Kierownikiem projektu był Janusz Bierówka, a nadzór nad realizacją projektu sprawował zastępca dyr. MHK Jacek Salwiński. Otwarcie wystawy zaplanowano na kwiecień 2011 roku.

4.2. Scenariusze nowych wystaw czasowych na lata 2011 i 2012

Opracowano plan wystaw czasowych na rok 2012. Jednocześnie zespoły projektowe przygotowywały scenariusze wystaw czasowych na rok 2011, m.in.:

Nowa Huta 1949+, kurator Paweł Jagło

Gablenzowie. Wokół octu, musztardy i opery, kurator Maciej Twaróg

Antoni Waśkowski. Mohikanin Młodej Polski, kurator Łukasz Biały

Zygmunt Grünberg. Architekt i patriota, kurator Anna Pióro

Ludzie z listy Schindlera. Rodzina Wohlfeilerów, kurator Tomasz Owoc

Wojna to męska rzecz? Losy kobiet w okupowanym Krakowie w dwunastu odsłonach, kurator Beata Łabno

Cracovia 3D. Rekonstrukcje cyfrowe historycznej zabudowy Krakowa, kuratorzy Marta Marek, Piotr Opaliński

Zapomniane dziedzictwo Nowej Huty – Krzesławice, kurator Maria Lempart

Zagrajmy to jeszcze raz… Muzyka Nowej Huty 1950–2000, Paweł Jagło

Gdy zapada noc, kurator Witold Turdza

Korpalowie – pędzlem i dłutem, kurator Elżbieta Lang

To była hebrajska szkoła w Krakowie. Gimnazjum Hebrajskie 1918–1939, kurator Piotr Figiela

Klub z Wielkiej Łąki. 90 lat Zwierzynieckiego Klubu Sportowego, kurator Maciej Twaróg

5. Działalność naukowa i wydawnicza

5.1. Wykłady naukowe w Pałacu Krzysztofory w 2010 roku

19 stycznia – Aleksandra Radwan: *Kolekcja militariów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa – historia zbioru oraz charakterystyka w kontekście planowanych i zrealizowanych ekspozycji*

16 lutego – Małgorzata Palka: *Stanisław Wyspiański – katalog jednej z kolekcji muzealnych*

16 marca – Katarzyna Moskal: *Kolekcja kafli ze zbiorów MHK*

20 kwietnia – Maria Kwaśnik, Greta Czupryniak: *Archiwalia i druku ulotne z czasów PRL w zbiorach Biblioteki Naukowej i Archiwum MHK*

15 czerwca – Eugeniusz Duda: *Najcenniejsze obiekty z kolekcji judaików MHK*

12 października – dr Grażyna Lichończak-Nurek: *Klejnoty Krakowskiego Bractwa Kurkowego w Krakowie w zbiorach kolekcji Bractwa w MHK*

16 listopada – Genowefa Zań-Ograbek: *Wokół kultu św. Krzysztofa w Krakowie*

21 grudnia – Grzegorz Jeżowski: *Między gestapo a NKWD. Krakowianie 1939–1945–1956. Scenariusz nowej wystawy stałej przy ulicy Pomorskiej 2*

5.2. Wydawnictwa

5.2.1. Monografie

Najważniejszym opracowaniem przygotowanym w 2010 roku była książka *Kraków – czas okupacji 1939–1945* (Monika Bednarek, Grzegorz Jeżowski, Barbara Zbroja, Edyta Gawron, Katarzyna Zimmerer, Lilii Haber), która podsumowuje prace nad projektem wystawy w Fabryce Emalia Oskara Schindlera. Publikacja ukazała się na przełomie 2010 i 2011 roku, jej uroczysta promocja miała miejsce w Fabryce Schindlera w lutym 2011 roku.

Toczyły się prace nad przygotowaniem czwartego tomu serii wydawniczej MHK Biblioteka Krzysztoforska – *Krakowskie środowisko plastyczne w latach 1939–1945* (Maria Zientara) oraz kolejnego tomu poświęconego *Rynkowi podziemnemu* (praca zbiorowa pod redakcją naukową Elżbiety Firlet).

Witold Turdza i Janusz Tadeusz Nowak przygotowali drugi tom opracowania podsumowującego cykl wystaw *Skarby krakowskich klasztorów*. Książka zostanie wydana drukiem w pierwszej połowie 2011 roku. Materiał przeszedł kilka poważnych recenzji i był opracowywany redakcyjnie.

Promocja książki Anny Marszałek i Mariusza Bembenka Wokół placu Inwalidów*, oddział Ulica Pomorska, 28 stycznia 2010 r.; fot. T. Kalarus*

Ukazał się drukiem 27. tom „Krzysztoforów. Zeszytów Naukowych Muzeum Historycznego Miasta Krakowa", który w dużej części został poświęcony tematyce Krakowa w czasach II wojny światowej. Przygotowano do druku 28. tom „Krzysztoforów" jako wydawnictwo dwutomowe, w całości poświęcone podsumowaniu dorobku badawczego projektu *Rynek Podziemny*. Rocznik opracowany w wersji monumentalnej, z bardzo obszernym materiałem ilustracyjnym i dokumentacyjnym, został skierowany do druku na początku 2011 roku. Całość opracowały Elżbieta Firlet jako redaktor naukowy tomu i Anna Biedrzycka jako redaktor rocznika „Krzysztofory".

5.2.2. Katalogi zbiorów

Przygotowano do druku czwarty tom z serii Katalogi Zbiorów MHK: *Teatralia Stanisława Wyspiańskiego w zbiorach MHK* (Małgorzata Palka, Agnieszka Kowalska) – katalog zostanie wydrukowany w pierwszym kwartale 2011 roku.

Trwały zaawansowane prace nad kolejnymi tomami tej serii wydawniczej: *Zegary w zbiorach MHK* (Elżbieta Błażewska; zakończenie prac w 2011 roku), *Klejnoty królów kurkowych* (Grażyna Lichończak-Nurek; zakończenie prac w 2011 roku), *Kafle w zbiorach MHK* (Katarzyna Moskal; zakończenie prac w 2011 roku).

W przygotowaniu pozostają: *Zbiory falerystyczne MHK* (Janusz Tadeusz Nowak), *Biżuteria patriotyczna w zbiorach MHK* (Danuta Radwan), *Militaria. Broń palna* (Aleksandra Radwan), *Malarstwo olejne w zbiorach MHK* (Danuta Radwan, Irena Palca), *Kolekcja judaistyczna* (Eugeniusz Duda, Elżbieta Długosz, Anna Jodłowiec-Dziedzic).

5.2.3. Wydawnictwa ogółem

W 2010 roku MHK wydało ponad 30 ponad wydawnictw książkowych i multimedialnych. Nad poziomem naukowym czuwało Kolegium Wydawnicze MHK. Publikacje do druku przygotował zespół Redakcji Wydawnictw kierowany przez Annę Biedrzycką (Anna Biedrzycka, Kamil Jurewicz, Filip Szczurek). Ukazały się następujące pozycje:

Paweł Jagło, Jan Franczyk, Józef Wroński: *Budujemy kościół. Współczesna architektura sakralna w Nowej Hucie*. Red. Kamil Jurewicz. Katalog wystawy, 336 s., 29 x 21 cm

Wojciech Hausner, Leszek Sibila, Janusz Wojtycza, Maria Wąchała: *Ojczyzna – nauka – cnota. Jubileuszowa wystawa harcerska 1910–2010*. Red. Agnieszka Olszewska. Katalog wystawy, 320 s., 23 x 29,5 cm

Janusz Tadeusz Nowak: *Wielki Kraków – wielkie szanse 1910–2010*. Red. Anna Biedrzycka. Katalog wystawy, 124 s., 16 x 21 cm

Monika Bednarek, Edyta Gawron, Grzegorz Jeżowski, Barbara Zbroja, Katarzyna Zimmerer, Lilii Haber: *Kraków – czas okupacji 1939–1945*. Red. AWP „Edytor" Jolanta Trześniowska, Anna Biedrzycka. Katalog wystawy stałej, 448 s., 24,5 x 32 cm

Witold Turdza: *Kuchnia – królestwo pani domu*. Red. Filip Szczurek. Folder wystawy, 36 s., 16,5 x 21 cm

Łukasz Olszewski, Maciej Twaróg, Piotr Hapanowicz: *Oblicza Zwierzyńca 1910–2010*. Red. Filip Szczurek. Folder wystawy, 40 s., 16,5 x 21,5 cm

Katarzyna Moskal: *Calor amicus, czyli o kaflu i piecu*. Red. Filip Szczurek. Folder wystawy, 38 s., 16,5 x 21,5 cm

Małgorzata Niechaj: *Przerwany mecz 1768–1815*. Red. Filip Szczurek. Folder wystawy, 32 s., 16,5 x 21,5 cm

Łukasz Biały: *Pastele Jana Salomona – portret*. Red. Kamil Jurewicz. Folder wystawy, 16 s., 16, 5 x 21, 5 cm

Maria Lempart: *Zapomniane dziedzictwo Nowej Huty – Wadów*. Red. Filip Szczurek. Folder wystawy, 40 s., 16,5 x 21,5 cm

Anna Marszałek, Monika Bednarek: *Fabryka Emalia Oskara Schindlera. Przewodnik*. Red. Krystyna Stefaniak, Anna Biedrzycka, 44 s., 12 x 21 cm

Anna Marszałek, Monika Bednarek: *Oskar Schindler's Enamel Faktory. A guidebook*. Tłum. HOBBiT Piotr Krasnowolski. Red. Krystyna Stefaniak, Anna Biedrzycka, 44 s., 12 x 21 cm

Anna Pióro: *Getto krakowskie 194–1943. Przewodnik po terenie byłego getta*. Red. Stanisław Piwowarski, 32 s., 12 x 21 cm, wznowienie

Anna Pióro: *The Kraków Ghetto 1941–1943. A guidebook to Area of the Former Ghetto*. Tłum. Małgorzata Walczak. Red. Stanisław Piwowarski, 32 s., 12 x 21 cm, wznowienie

Eugeniusz Duda: *The Old Synagogue in Kraków's Kazimierz. A guidebook*. Tłum. Małgorzata Walczak. Red. Kamil Jurewicz, 28 s., 12 x 21 cm, wznowienie

Monika Bednarek, Anna Berestecka, Joanna Hajduk, Piotr Idziak, Kinga Kołodziejska Tomasz Owoc, Alicja Sułkowska-Kądziołka: *Getto oczami dziecka. Stella Müller-Madej. Interaktywny spacer edukacyjny*. Red. Kamil Jurewicz, 8 s., 21 x 25,5 cm

Monika Bednarek, Joanna Hajduk, Piotr Idziak, Kinga Kołodziejska, Tomasz Owoc, Alicja Sułkowska-Kądziołka: *Oczami lekarza. Krakowskie getto we wspomnieniach Aleksandra Bibersteina. Interaktywny spacer edukacyjny*. Red. Kamil Jurewicz, 8 s., 21 x 25,5 cm

Monika Bednarek, Anna Berestecka, Joanna Hajduk, Piotr Idziak, Kinga Kołodziejska Tomasz Owoc, Alicja Sułkowska-Kądziołka: *Z okien apteki. Krakowskie getto we wspomnieniach Tadeusza Pankiewicza. Interaktywny spacer edukacyjny*. Red. Kamil Jurewicz, 8 s., 21 x 25,5 cm

Monika Bednarek, Anna Berestecka, Joanna Hajduk, Piotr Idziak, Kinga Kołodziejska Tomasz Owoc, Alicja Sułkowska-Kądziołka: *Śladami nastolatki. Krakowskie getto we wspomnieniach Haliny Nelken. Interaktywny spacer edukacyjny*. Red. Kamil Jurewicz, 8 s., 21 x 25, 5 cm

Muzeum Historyczne Miasta Krakowa. Przewodnik po oddziałach. Red Anna Biedrzycka, Kamil Jurewicz, 32 s., 12 x 21 cm, wznowienie

The Historical Museum of the City of Kraków. A guidebook to the branches. Tłum. Maria Piechaczek-Borkowska, Tomasz Tesznar. Red. Anna Biedrzycka, Kamil Jurewicz, 32 s., 12 x 21 cm, wznowienie

Oferta edukacyjna Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Red. Kamil Jurewicz, 40 s., 15 x 21 cm

Oferta wydawnicza Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Red. Filip Szczurek, 28 s., 15 x 21 cm

„Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa" 2009, z. 27, 364 s., 20,5 x 29,5 cm (rocznik ukazał się w pierwszym półroczu 2010). Red. Anna Biedrzycka

„Krzysztoforek" nr 6, red. prowadzący: Klaudia Kaczmarczyk, 26 s., 21 x 26 cm

„Krzysztoforek" nr 7, red. prowadzący: Klaudia Kaczmarczyk, 26 s., 21 x 26 cm

„Krzysztoforek" nr 8, red. prowadzący: Klaudia Kaczmarczyk, 26 s., 21 x 26 cm

Lipowa 4, reż. Marcin Kaproń, DVD, producent MHK

Sonderaktion Krakau. Aresztowanie profesorów UJ 6 XI 1939. CD, tekst Monika Bednarek, grafika i wykonanie prezentacji EURA7, producent MHK

Polskie Państwo Podziemne. CD, tekst Tomasz Stachów, grafika i wykonanie prezentacji EURA7, producent MHK

Getto w Krakowie 1941–1943. CD, tekst Katarzyna Zimmerer, grafika i wykonanie prezentacji EURA7, producent MHK

Budujemy kościół. Współczesna architektura sakralna w Nowej Hucie. CD, tekst i wybór planów architektonicznych Paweł Jagło, wykonanie 2M System, producent MHK

Mlaskoty. Harce Lajkonika – muzyka towarzysząc corocznemu pochodowi Lajkonika. Zespół Mlaskoty: Tadeusz Polniak, Krzysztof Zientarski – skrzypce, Antoni Buchta – trąbka, Piotr Skotniczny – flet, Wojciech Rożek – bas, Lesław Lic – klarnet, Andrzej Mazur – bęben, Albin Mazur – harmonia. CD, producent MHK

6. Kwerendy i udzielanie informacji

Pracownicy Muzeum, działając na zlecenie innych instytucji naukowych, muzeów, indywidualnych badaczy, miłośników Krakowa, studentów, magistrantów, doktorantów, dziennikarzy radia, prasy i telewizji, przeprowadzili kwerendy i udzielili odpowiedzi na 447 zapytań dotyczących zbiorów Muzeum oraz tematów odnoszących się do szeroko pojmowanych dziejów i kultury Krakowa.

7. Edukacja i upowszechnianie

7.1. Wydarzenia muzealne

Muzeum przygotowało bogatą ofertę wydarzeń muzealnych adresowanych do różnych grup odbiorców. Wśród nich były tradycyjne imprezy, organizowane od wielu lat przez MHK:

Pochód Lajkonika, 10 czerwca, organizacja Łukasz Olszewski, współpraca Andrzej Halama. Harce Lajkonika jak zawsze wzbudziły duże zainteresowanie tysięcy krakowian i turystów.

Noc Muzeów, z 14 na 15 maja, koordynator Piotr Hapanowicz. W programie kolejnej edycji imprezy uczestniczyło dziewięć oddziałów MHK, które zwiedziło ponad 20,5 tysiąca zwiedzających. *Noc Muzeów* jest wydarzeniem, które na trwale wpisało się w krajobraz muzealnych wydarzeń krakowskich, przyciągając olbrzymie rzesze osób zainteresowanych atrakcjami przygotowanymi przez muzea na tę jedyną noc w roku.

Dzień Otwartych Drzwi Muzeów Krakowskich, 28 listopada, koordynator Klaudia Kaczmarczyk. Osiem czynnych tego dnia oddziałów MHK odwiedziło około 4 tysięcy osób. Dzień otwarty przyciąga nieco mniejszą liczbę gości niż *Noc Muzeów*, ale również ma swoich stałych odbiorców,

Zastępca prezydenta Krakowa Elżbieta Lęcznarowicz z Lajkonikiem w czasie tradycyjnego pochodu, 10 czerwca 2010 r.; fot. E. Lang

Noc Muzeów *w Barbakanie, 14 maja 2010 r.; fot. T. Kalarus*

Noc Muzeów *w oddziale Ulica Pomorska, kolejka do zwiedzania cel gestapo, 14 maja 2010 r.; fot. A. Kandzior-Zug*

pragnących poznawać obiekty i miejsca na co dzień nieudostępniane zwiedzającym.

Spotkania Rycerskie w Krzysztoforach i w Barbakanie. W 2010 roku po raz ostatni zrealizowano cykl spotkań rycerskich w Barbakanie. Zdecydowano, że zostanie on zastąpiony serią *Spotkań ze średniowieczem w Barbakanie*. Sześć kolejnych spotkań rycerskich przygotował Wojciech Górny i Anna Surma z Działu Edukacji MHK.

Po raz czwarty oddział Ulica Pomorska zorganizował *Dzień Pamięci Ofiar Gestapo*. W tym roku była to impreza dwudniowa, składająca się z części oficjalnej i wykładowo-wspomnieniowej (10 i 11 września). Tegoroczny *Dzień Pamięci* poświęcono pamięci harcerzy krakowskich Szarych Szeregów, a jego patronem był harcerz Henryk Sroka. Spotkaniom i wykładom towarzyszyła gra miejska przygotowana przez harcerzy Szczepu Wichry ZHR. Za

Noc Muzeów *w Starej Synagodze, w bimie kierownik oddziału, starszy kustosz Eugeniusz Duda, 14 maja 2010 r.; fot. R. Korzeniowski*

Spotkanie Rycerskie *w Barbakanie, 26 czerwca 2010 r.; fot. M. Kocbuch*

organizację wydarzenia odpowiedzialni byli Tomasz Stachów i Grzegorz Jeżowski.

Oddział Dzieje Nowej Huty zrealizował drugą edycję projektu *Zajrzyj do Huty***,** w czasie, którego zaprezentowano kilkanaście wybranych miejsc w tej części Krakowa, na co dzień niedostępnych dla zwiedzających (12 i 13 czerwca). Imprezę przygotował Paweł Jagło. Projekt *Zajrzyj do Huty* był sztandarowym działaniem realizowanym w ramach współpracy z partnerami Muzeum Rozproszonego Nowej Huty.

Muzeum przeprowadziło także wiele innych imprez we współpracy z podmiotami zewnętrznymi, łącznie 179 wydarzeń i imprez, w których uczestniczyło ponad 10 tysięcy osób.

MHK wspólnie z sześcioma innymi krakowskimi muzeami zorganizowało *VI Turniej Piłkarski Muzeów Krakowskich o Puchar Prezydenta Krakowa*. Była to wspólna zabawa muzealników krakowskich, a jednocześnie impreza sportowa, która ma już swoją tradycję, bo przecież jest corocznie organizowana pod patronatem prezydenta Krakowa od 2005 roku. Hala sportowa w Zabierzowie 25 września gościła sześć drużyn muzealnych. Zwyciężyła ekipa Zamku Królewskiego na Wawelu, która w spotkaniu finałowym pewnie pokonała drużynę Muzeum Etnograficznego 4:0, biorąc rewanż za finał z poprzedniego roku. W meczu o trzecie miejsce Muzeum UJ po rzutach karnych pokonało Muzeum Narodowe 2:2 i w karnych 4:2. Muzeum Historyczne zajęło, najgorsze od lat, piąte miejsce. Po zwycięstwie z Muzeum Żup Solnych 2:1 (bramki Piotr Salwiński, Paweł Jagło), pechowo, w samej końcówce, przegrało z Muzeum Narodowym 1:2 (bramka Paweł Jagło), a następnie z Muzeum UJ 0:1 i wreszcie zostało rozbite przez Muzeum Etnograficzne 0:5 i Wawel 0:4.

Spotkanie z Krzysztoforkiem i Dorotką w ramach programu Muzeomania*, Barbakan, 13 czerwca 2010 r.; fot. E. Lang*

Muzeum Historyczne reprezentowali: bramkarz Andrzej Janicki, obrona: Paweł Jagło, Grzegorz Jeżowski, Wojciech Górny, Piotr Figiela, Leszek J. Sibila, atak: Piotr i Michał Salwińscy, Michał Dobrzeniecki, Łukasz Biały. Kapitanem drużyny był Jacek Salwiński. Za organizację turnieju odpowiadał Andrzej Halama.

Pracownia Reprodukcji MHK – uczestniczyła w kilku wydarzeniach o charakterze komercyjnym, takich jak: *14. Targi Książki w Krakowie* (od 4 do 7 listopada), *XIX Targi Książki Historycznej* w Warszawie (od 25 do 28 listopada), *Targi Bożonarodzeniowe* (od 26 listopada do 26 grudnia), *Międzynarodowe Targi Sztuki Ludowej* (od 20 do 29 sierpnia), prezentując ofertę wydawniczą i towarów handlowych – pamiątek MHK.

7.2. Programy edukacyjne

7.2.1. Muzeomania

W 2010 roku MHK realizowało program *Muzeomanii*, składający się z trzech cykli zajęć: *Akademia 60+*, *Salon pod Faetonem* oraz *Akademia Małego Odkrywcy*, którego filarem była seria spotkań w różnych oddziałach z udziałem Krzysztoforka i Dorotki.

Intensywnie promowana *Muzeomania* w drugiej połowie roku notowała ciągły wzrost liczby uczestników tego programu. Powodzeniem cieszyły się inne organizowane przez MHK zajęcia, np. w ramach ferii szkolnych w Muzeum.

7.2.2. Konkursy

MHK uczestniczyło w tradycyjnie organizowanych konkursach *Czy znasz Kraków* – edycja gimnazjalna i licealna i dla młodzieży polonijnej (wspólnie z Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana), *Od Wandy do Sendzimira* (wspólne z Ośrodkiem Kultury im. Cypriana Kamila Norwida), ale także organizowanych od kilku lat, takich jak *Krakusek* – oddział Kamienica Hipolitów, *Śladami niepodległości* (wspólnie z III Społecznym Liceum Ogólnokształcącym STO im. Juliusza Słowackiego oraz „Dziennikiem Polskim").

Finał konkursu wiedzy o Tadeuszu Kościuszce, pierwszy z lewej: prezes Komitetu Kopca Kościuszki w Krakowie dr Mieczysław Rokosz, za nim główny organizator konkursu w MHK Piotr Hapanowicz, druga z prawej w pierwszym rzędzie: kurator MHK dr Grażyna Lichończak-Nurek, Pałac Krzysztofory, 24 marca 2010 r.; fot. M. Kocbuch

Finał Konkursu o tytuł Małego Króla Kurkowego*, Celestat, 29 maja 2010 r.; fot. A. Kandzior-Zug*

Współpracowano z Radami Dzielnic w organizacji konkursów adresowanych do mieszkańców dzielnic, m.in. *Prądnik Czerwony – w 100-lecie Wielkiego Krakowa*.

Organizowano także konkursy-zabawy o otwartej formule, skierowane do odbiorców wystaw *Ojczyzna – nauka – cnota. Jubileuszowa wystawa harcerska 1910–2010*, *Wielki Kraków – wielkie szanse 1910–2010*, *Przerwany mecz 1768–1815*.

Bardzo dużą popularnością cieszył się konkurs tematyczny poświęcony postaci Tadeusza Kościuszki.

Debata Czy Nowa Huta potrzebuje swojego muzeum? Piąte urodziny oddziału Dzieje Nowej Huty*, wypowiada się zastępca dyr. MHK Jacek Salwiński, oddział Dzieje Nowej Huty, 25 kwietnia 2010 r.; fot. A. Kandzior-Zug*

Seminarium na temat krakowskich Szarych Szeregów w czasie Dnia Pamięci Ofiar Gestapo*, oddział Ulica Pomorska, 11 września 2010 r.; fot. T. Stachów*

7.2.3. Nowa oferta edukacyjna

Wypracowano nową ofertę edukacyjną w Fabryce Emalia Oskara Schindlera, z udziałem metodyków, psychologa i we współpracy z Małopolskim Instytutem Kultury. Jest to cykl czterech spacerów edukacyjnych po terenie dawnego getta w Podgórzu, realizowanych metodą tzw. *questingu*.

W oddziałach notujących największą frekwencję, tj. w Fabryce Emalia i Rynku Podziemnym, wprowadzono usługę oprowadzania przez firmy zewnętrzne, odpowied-

nio: Stowarzyszenie Oświatowe Zamek Królewski i Grupę Aktywni. Działanie to było niezbędne w związku z bardzo dużym ruchem turystycznym, który koncentrował się w obu tych obiektach.

7. Współpraca międzynarodowa

Delegacja Muzeum (Jacek Salwiński, dr Anna Gabryś) wzięła udział w konferencji ICOM (Międzynarodowa Rada Muzeów) w Szanghaju (od 7 do 12 listopada). W czasie konferencji zaprezentowano uczestnikom założenia projektu wystawy *Kraków – czas okupacji 1939–1945* jako przykład ciekawej realizacji nowego muzeum, budowanego w przestrzeni postindustrialnej miasta. Efektem udziału reprezentacji MHK w konferencji, w tym pracy w ramach organizacji CAMOC (Stowarzyszenie Muzeów Miejskich), był wybór dyr. MHK Michała Niezabitowskiego do zarządu tej organizacji.

Oddział teatralny reprezentowany przez dr Agnieszkę Kowalską uczestniczył w konferencji SIBMAS (muzeów teatralnych) w Monachium, która miała miejsce od 26 do 30 lipca 2010 roku.

Oddziały Ulica Pomorska, Apteka pod Orłem i Fabryka Emalia Oskara Schindlera stały się członkami Międzynarodowej Koalicji Miejsc Pamięci z siedzibą Nowym Jorku i rozpoczęły pracę nad Trasą Pamięci, łączącą te trzy obiekty.

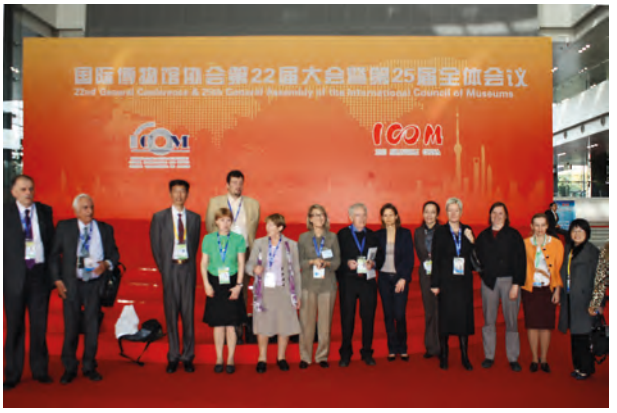
Pracownicy Muzeum kontynuowali wymianę doświadczeń z Muzeami w Lipsku, Koszycach i Lwowie.

8. Działalność administracyjna i organizacyjna i w sferze zarządzania

Muzeum prowadziło prace remontowe i konserwatorskie, m.in.: w Wieży Ratuszowej – prace konserwatorskie na parterze, analiza statyczna fundamentów, nowy projekt elektryczny wraz instalacjami słaboprądowymi; w Starej Synagodze – prace konserwatorskie, wymiana stolarki okiennej, prace konserwatorskie muru ogrodzeniowego; w Barbakanie – konserwacja herbów w szyi Barbakanu, prace naprawcze bruku wewnętrznego; w Kamienicy Hipolitów – prace remontowo-konserwatorskie w piwnicach i sieni. Prowadzono bieżące remonty w Barbakanie i na Murach Obronnych (podłączenie instalacji wodno-kanalizacyjnej), pomalowano pomieszczenia wystawowe w Celestacie i w Aptece pod Orłem. Prace remontowo-adaptacyjne realizowano w sali wystawowej w Domu Śląskim, m.in. zmodernizowano zaplecze sanitarne i magazynowe w tym oddziale.

W obszarze zarządzania instytucją dokonano aktualizacji strategii Muzeum na lata 2006–2013. Prowadzono prace w zakresie opisów komórek organizacyjnych i opisów stanowisk.

O przyspieszonym rozwoju MHK zaświadczają także podstawowe dane związane z funkcjonowaniem instytucji. W 2010 roku Muzeum zawarło 873 umowy, zarejestrowano 1400 audytów, czyli formularzy z akceptacją wydatków z budżetu MHK) – około 40 procent więcej niż w 2009 roku oraz zewidencjonowano 4719 faktur w systemie finansowym MHK – około 20 procent więcej niż w roku poprzednim.

Przedstawiciele CAMOC na konferencji ICOM w Szanghaju, pierwszy z lewej: zastępca dyr. MHK Jacek Salwiński, 12 listopada 2010 r.

9. Frekwencja

W 2010 roku Muzeum odwiedziło 467 033 zwiedzających. Liczba cudzoziemców wyniosła 230 218 osób, młodzieży – 154 377 osób. Przeprowadzono 1099 oprowadzeń dla 24 269 osób, 199 lekcji dla 5885 osób, 180 warsztatów dla 4246 osób.

Odpowiada to liczbie sprzedanych biletów: grupowych – 114 167 (5230 grup), zwykłych – 117 588, ulgowych – 77 722, bezpłatnych – 75 988, rodzinnych – 30 877, w dni wolnego wstępu – 50 714.

Fabryka Emalia Oskara Schindlera – 111 428 zwiedzających

Stara Synagoga – 101 402 zwiedzających

Pałac Krzysztofory – 58 381 zwiedzających (zamknięta wystawa stała)

Apteka pod Orłem – 56 149 zwiedzających

Barbakan – 33 018 zwiedzających

Wieża Ratuszowa – 25 936 zwiedzających

Mury Obronne – 24 126 zwiedzających

Rynek Podziemny – 17 854 zwiedzających (tylko za okres od 8 do 31 grudnia 2010 roku)

Kamienica Hipolitów: 16 089 zwiedzających

Dzieje Nowej Huty – 7969 zwiedzających

Ulica Pomorska – 6788 zwiedzających (wystawa stała czynna tylko do końca czerwca)

Dom Zwierzyniecki – 5831 zwiedzających

Celestat – 2062 zwiedzających (wystawa stała czynna tylko do 31 marca)

Dom pod Krzyżem – nieczynny

10. Prace Rady Muzealnej MHK

W 2010 roku odbyły się dwa posiedzenia Rady Muzealnej Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Pierwsze miało miejsce 23 marca w sali Baltazara Fontany Pałacu Krzysztofory. Uczestniczyli w nim członkowie Rady: Anna Baranowa, Joanna Daranowska-Łukaszewska, Andrzej Duda, Jerzy Fedorowicz, prof. Czesław Dźwigaj, Jacek Łodziński, prof. Jan M. Małecki, Janusz Sepioł, Andrzej Sołtan, dr hab. Jan Święch, dr Ewa Wyka, prof. Jerzy Wyrozumski i prof. Krzysztof Zamorski. W posiedzeniu wziął udział również dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa

Narodowego Urzędu Miasta Krakowa Stanisław Dziedzic oraz zastępca dyrektora dr Barbara Turlejska, a także dyrekcja Muzeum Historycznego Miasta Krakowa: dyrektor naczelny Michał Niezabitowski oraz zastępcy dyrektora naczelnego: Jacek Salwiński, Anna Śliwa-Suchowiak i Adam Świerz. Nieobecni byli: prof. Jacek Purchla i prof. Franciszek Ziejka.

Posiedzenie rozpoczął przewodniczący Rady Muzealnej MHK prof. Krzysztof Zamorski, który poprosił o zdjęcie z porządku obrad punktu dotyczącego prezentacji projektu plastycznego wystawy *Śladem europejskiej tożsamości Krakowa – szlak turystyczny po podziemiach Rynku Głównego*, informując, że wyłoniony przez ZIKiT wykonawca wciąż pracuje nad projektem. Równocześnie poprosił Radę o zgodę na zwołanie odrębnego posiedzenia poświęconego wyłącznie temu tematowi.

W pierwszej części posiedzenia Jacek Salwiński przedstawił najważniejsze działania Muzeum w 2009 roku. Omówił zakres wykonanych prac remontowych Pałacu Krzysztofory oraz charakter zmian w projekcie jego modernizacji, poinformował o zakończeniu remontu przedproży i popisaniu aktu notarialnego regulującego sprawy własnościowe pałacu. Powstał też kompletny projekt adaptacyjny skrzydła szkoły przy ulicy Księcia Józefa 337 na magazyny zbiorów i pracownie konserwacji. Przedstawił stan prac nad wystawą stałą przy ulicy Lipowej 4 (termin jej otwarcia ustalono na 10 czerwca) oraz nad projektem wystawy *Rynek Podziemny*, a także omówił przygotowania do realizacji wystaw czasowych: *Helena Modrzejewska (1840–1909). Z miłości do sztuki* w Pałacu Krzysztofory, *Moja Nowa Huta. 1949–2009. Wystawa jubileuszowa* w oddziale Dzieje Nowej Huty oraz *Aryzacja w Lipsku. Wyrugowani. Ograbieni. Zamordowani. 1933–1945* w oddziale przy ulicy Lipowej 4. Nowe projekty edukacyjne realizowano w ramach programów: *Akademia 60+*, *Salon pod Faetonem* i *Akademia Małego Odkrywcy*. Rok 2009 zamknął się frekwencją 386 tysięcy zwiedzających. Odnotowano przyrost dochodów własnych, a zysk instytucji zostanie przeznaczony na uruchomienie oddziału Fabryka Emalia.

W toku dyskusji Janusz Sepioł z uznaniem wypowiedział się na temat wyniku finansowego MHK. Wyraził jednak obawę, czy Muzeum zdoła wydatkować te środki w roku kalendarzowym, zapytał też o poziom wykorzystania dotacji na 2009 rok. W odpowiedzi Michał Niezabitowski poinformował, że dotacja była rozłożona nierównomiernie, a zadania związane z powołaniem nowych oddziałów przy ulicy Lipowej i w Rynku Podziemnym okazały się bardzo kosztowne. Dotację zwiększono w okresie od września do listopada 2009 roku, co umożliwiło zawarcie umów z wykonawcami. Jednak z uwagi na procedury przetargowe, nie wydatkowano tych środków. Stanisław Dziedzic poinformował, że konieczne jest tu planowanie w okresie trzyletnim, co oznacza, że dyrektor instytucji może przenosić środki na rok następny. Wyraził zadowolenie z zadysponowania dotacji na określone cele i zadania.

Andrzej Sołtan uznał sprawozdanie za dobre, a frekwencję za zadowalającą, zwłaszcza wobec tendencji zniżkowej w kraju. Zwrócił uwagę na znakomite wydawnictwa, pod tym względem ostatnie lata są przełomowe dla MHK.

Janusz Sepioł dodał, że cieszy się z tego, że instytucja osiąga dobre wyniki finansowe, ale budżet miasta ma wielkie długi, pojawia się więc problem precyzyjnego planowania. Zauważył też, że nastąpił wzrost frekwencji krajowej, natomiast zmniejszenie liczby gości zagranicznych jest spowodowane wysokim kursem euro.

Jerzy Fedorowicz pogratulował MHK frekwencji i zapytał, jak Muzeum rozdysponowuje bilety bezpłatne i w jaki sposób są rozliczane. W odpowiedzi Michał Niezabitowski poinformował, że zasadnicza część tego typu biletów jest wykorzystywana w czasie *Nocy Muzeów* oraz że MHK wyznaczyło jeden dzień w tygodniu, kiedy wstęp jest wolny, co wynika z ustawy o muzeach.

Joanna Łukaszewska-Daranowska podziękowała Wydziałowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK za stały wzrost dotacji dla Muzeum i zapytała o zobowiązania z tytułu podatku VAT. Michał Niezabitowski odpowiedział, że od kilku lat Muzeum odlicza od swoich inwestycji podatek VAT, a kontrola urzędu skarbowego uznała zasadność takiego odpisu. Jacek Salwiński dodał, że środki te w całości zostaną przeznaczone na prace związane z przygotowaniem wystawy i system multimedialny w oddziale Fabryka Emalia.

Dr Ewa Wyka odniosła się z uznaniem do projektu *Muzeomania* dla sześciolatków i dzieci przedszkolnych, określając go jako wartościowy.

Anna Baranowa również wyraziła uznanie dla *Muzeomanii*, podkreślając wartość tej oferty dla starszych odbiorców.

Prof. Krzysztof Zamorski zapytał o stan skatalogowania zbiorów MHK w programie Musnet. W odpowiedzi dyrektor Niezabitowski poinformował zebranych, że Muzeum inwentaryzuje elektronicznie muzealia od trzech lat. Dotychczas wprowadzono do Musnetu 21 procent kart inwentarzowych. Projekt digitalizacji zbiorów MHK uzyskał dofinansowanie ze środków unijnych (za pośrednictwem Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2009–2013), co umożliwi opracowanie 30 procent muzealiów.

Po zakończeniu dyskusji przewodniczący Rady podziękował dyrekcji za sprawozdanie. W kolejnej części posiedzenia plan pracy MHK przedstawiła Anna Śliwa-Suchowiak. Wymieniła najważniejsze kierunki działań muzealnych: remonty i modernizacje (Pałac Krzysztofory, zadanie pozyskania funduszy na rozbudowę i przebudowę magazynów i pracowni konserwatorskich przy ulicy Księcia Józefa 337), unowocześnianie wystaw (w Pałacu Krzysztofory, w oddziale teatralnym), przygotowywanie nowych wystaw stałych (w Fabryce Emalia Oskara Schindlera, w podziemiach Rynku, zmiana scenariusza wystawy w oddziale Ulica Pomorska, prace scenariuszowe nad wystawą w Wieży Ratuszowej), wystaw czasowych (m.in. na stulecie ruchu harcerskiego). W 2010 roku zaplanowano 12 wystaw czasowych we wszystkich oddziałach Muzeum. Program *Muzeomanii* będzie kontynuowany i rozbudowywany. Wprowadzono trzyletni okres planowania wystaw. Trwają prace nad księgą procedur obowiązujących w Muzeum. Kolejny, 28. tom rocznika naukowego „Krzysztofory" będzie poświęcony *Rynkowi Podziemnemu*. Zakłada się też zwiększanie środków na zakup muzealiów.

W ostatniej części posiedzenia Michał Niezabitowski przedstawił nowe cele strategiczne Muzeum. W skrócie zdefiniowano je następująco: rewitalizacja wystaw stałych w poszczególnych oddziałach, remont Pałacu Krzysztofory oszacowany na 60 mln zł, przygotowanie nowej wystawy stałej poświęconej samorządowi miejskiemu w Wieży Ratuszowej w 2013 roku, prace nad nowymi wystawami w Barbakanie i na Murach Obronnych, w oddziale teatralnym i w oddziale Celestat, gdzie konieczny jest też remont dachu budynku, wprowadzenie nowego sposobu narracji o dziedzictwie kulturowym Żydów w oddziale Stara Synagoga, który zostanie rozbudowany, konieczność zwiększenia powierzchni wystawowej w oddziale Dzieje Nowej Huty, utworzenie muzeum miejsca w oddziale Ulica Pomorska. Muzeum przygotowuje nowoczesny sposób prezentacji historii Krakowa na wystawach. Dyrekcja widzi konieczność włączenia programu Muzeum do planu strategicznego miasta. Prowadzone są intensywne prace nad wydawnictwami muzealnymi, dyrektor przedstawił 27. tom „Krzysztoforów" jako przykład wytężonej pracy zespołu muzealników.

W toku dyskusji Jerzy Fedorowicz zapytał o wystawy stałe w poszczególnych oddziałach i przewidywaną w nich frekwencję. Dyrektor Niezabitowski poinformował, że otwarcie nowej wystawy stałej w Pałacu Krzysztofory zaplanowano na 2014 rok, ale jest to uzależnione od zakończenia remontu pałacu, co powinno nastąpić w 2013 roku. Termin otwarcia stałej wystawy teatralnej jest uwarunkowany tempem modernizacji skrzydła szkoły z przeznaczeniem na magazyny zbiorów (Dom pod Krzyżem służy obecnie za tymczasowe miejsce przechowywania zbiorów muzealnych). Celestat jest budynkiem prywatnym, w 1992 roku niewłaściwie przeprowadzono jego remont i z powodu katastrofalnego stanu dachu zdecydowano o zamknięciu oddziału. Kolekcja Bractwa Kurkowego zostanie wypożyczona Muzeum Narodowemu Ziemi Przemyskiej. Jeśli chodzi o nowe muzeum żydowskie, to trwają rozmowy z Gminą Wyznaniową Żydowską w Krakowie, w rękach której znajduje się działka budowlana sąsiadująca ze Starą Synagogą.

Janusz Sepioł postulował, aby w planie strategicznym Muzeum zwiększyć pulę środków na rozwój kolekcji i zakup muzealiów. Uznał, że minimum 2–3 procent budżetu instytucji powinno się przeznaczać na zakupy. Zaniechanie nabywania zabytków uznał za niedopuszczalne. Zapytał również o środki na reklamę wystawy w Fabryce Emalia Oskara Schindlera i zapowiedź otwarcia tej wystawy w czasopismach międzynarodowych. Podkreślił priorytetowe znaczenie budowy Nowego Muzeum Żydowskiego oraz podniósł kwestię dziedzictwa gmin, które znalazły się w granicach Krakowa po 1910 roku, pytając, czy Muzeum rozważało zainteresowanie się problemami współczesności, czy są prowadzone badania i gromadzona jest dokumentacja dotycząca tych zagadnień.

Anna Baranowa zapytała o wystawę *Przerwany mecz 1768–1815*, zaintrygowana jej sportowym tytułem. Podniosła również kwestię tytułu wystawy stałej w oddziale Ulica Pomorska. Zapytała o szczegóły pobytu delegacji Muzeum na konferencję ICOM w Szanghaju i z uznaniem wypowiedziała się na temat wejścia Muzeum w strefę międzynarodowego oddziaływania.

Joanna Daranowska-Łukaszewska zainteresowała się problemem przeznaczania środków na zakupy zabytków – w jakim stopniu w tych działaniach uczestniczą sponsorzy i czy Rada Muzealna może w tej kwestii wesprzeć Muzeum.

Janusz Sepioł zaproponował podniesienie kwoty na zakup muzealiów do kwoty 300 tysięcy zł rocznie.

Jacek Łodziński nawiązał do krakowskich tradycji kulinarnych w kontekście planowanej ekspozycji w Rynku.

Andrzej Sołtan z uznaniem przyjął plan rozbudowy magazynów zbiorów i pracowni konserwacji i zaproponował wspieranie Muzeum w staraniach o dotację w tej sprawie, np. w Ministerstwie Kultury. Katalogowanie zbiorów w programie Musnet określił jako właściwy kierunek działania.

Prof. Jan M. Małecki wyraził zaniepokojenie tytułem wystawy *Przerwany mecz 1768–1815*, chciał również dowiedzieć się, jakim zainteresowaniem cieszy się pismo „Krzysztoforek" i czy Muzeum bada tradycje gmin włączonych w granice Krakowa 100 lat temu.

Prof. Krzysztof Zamorski podkreślił potrzebę zwiększenia środków na zakupy muzealiów oraz wytknął brak w planie strategicznym Muzeum zadania lokowania zbiorów muzealnych na platformie cyfrowej.

Dr hab. Jan Święch poparł przedmówców i podzielił ich opinie.

Michał Niezabitowski poinformował, że nakłady na zakup muzealiów w 2010 roku na pewno przekroczą 300 tysięcy zł. Szacunki dotyczące frekwencji w oddziałach mówią o najwyższej liczbie zwiedzających w oddziale przy ulicy Lipowej 4 z uwagi na ogromne zainteresowanie miejscem łączącym się z postacią Oskara Schindlera, rozreklamowanym przez Stevena Spielberga w *Liście Schindlera*. Budżet na promocję projektu wynosi 185 tysięcy zł. Informacje będą dostępne na billboardach oraz m.in. rozpowszechnianie na konferencjach, w których uczestniczą przedstawiciele Muzeum, np. konferencji CAMOC w Stambule w 2009 roku dyrektor Niezabitowski prezentował powstające muzeum pod Rynkiem Głównym i Fabrykę Emalia Oskara Schindlera.

Zainteresowanie Muzeum dziedzictwem kulturalnym gmin otaczających dawniej Kraków znajduje wyraz w realizacji programu przekształcenia Domu Zwierzynieckiego w oddział, który powinien stać się miejscem narracji o domu przedmiejskim. W sprawie poszukiwania środków na rozbudowę magazynów przy ulicy Księcia Józefa 337 dyrektor poinformował, że wniosek złożony do ministra kultury został odrzucony. Czasopismo „Krzysztoforek", wydawnictwo skierowane do najmłodszych odbiorców, jest sprzedawane w sklepie muzealnym oraz w poszczególnych oddziałach.

Wyjaśniając tytuł wystawy *Przerwany mecz 1768–1815* Michał Niezabitowski powiedział, że autorzy tego projektu postanowili przedstawić wydarzenia polityczne lat 1768–1815 w konwencji rywalizacji sportowej jako walkę o najwyższą wartość – wolność. Wystawa adresowana jest do młodzieży szkolnej realizującej trudny program nauki historii. Właśnie nawiązując do rozgrywek piłkarskich, autorzy wystawy przedstawią i rozszyfrują terminy wolność, niepodległość i patriotyzm.

Prof. Krzysztof Zamorski, po dyskusji wśród członków Rady, uznał pomysł wystawy za ciekawy, ale kontrowersyjny.

Jacek Salwiński w odpowiedzi na uwagę o braku planów umieszczania muzealiów na platformie cyfrowej poinformował o projekcie digitalizacji zbiorów, który umożliwi prezentację znacznej ich części online.

Profesor Zamorski zamknął posiedzenie i podziękował zebranym za uczestnictwo, apelując jednocześnie o udział w następnym posiedzeniu, podczas którego będzie przedstawiany projekt wystawy w podziemiach Rynku.

14 września odbyło się drugie w 2010 roku, nadzwyczajne posiedzenie Rady Muzealnej MHK poświęcone w całości sytuacji projektu *Rynek Podziemny*. Spotkanie odbyło się w sali Fontany Pałacu Krzysztofory. Uczestniczyli: Anna Baranowa, Joanna Daranowska-Łukaszewska, Jerzy Fedorowicz, prof. Czesław Dźwigaj, Jacek Łodziński, prof. Jan M. Małecki, Janusz Sepioł, dr hab. Jan Święch, dr Ewa Wyka, prof. Krzysztof Zamorski. Nieobecni członkowie: Andrzej Duda, prof. Jacek Purchla, Andrzej Sołtan, prof. Jerzy Wyrozumski oraz prof. Franciszek Ziejka, który na ręce przewodniczącego Rady złożył pisemne upoważnienie do głosowania w jego imieniu. W posiedzeniu uczestniczyła dyrekcja MHK: Michał Niezabitowski, Jacek Salwiński, Anna Śliwa-Suchowiak, Adam Świerz oraz zastępca dyrektora Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK dr Barbara Turlejska. Obecni byli również przedstawiciele firmy Trias SA jako lidera konsorcjum wykonawczego: Mieczysław Bielawski, Agata Sitko i Dominika Pietuch, a także archeolog dr Cezary Buśko i dyrektor Jerzy Marcinko z ZIKiT w Krakowie.

Mieczysław Bielawski przedstawił podstawowe założenia scenariusza oraz kryteria, jakimi kierował się zespół pracujący nad scenariuszem: Były to: Rynek krakowski jako unikatowe miejsce o skupisku dużej frekwencji; funkcjonalne założenia wystawy; multimedialne rozwiązania (podwieszane sufity, projekcje filmowe na ścianach, hologramy klasyczne); propozycje trzech stref zwiedzania indywidualnego (45 min, 60 min, 90 min); główni odbiorcy wystawy w podziemiach; muzeum jako spektakl wrażeń – sensualność jako kryterium kontaktu z zabytkiem; przedstawienie dziejów miasta od legendarnego Kraka do czasów współczesnych (przy czym wiek XX pokazany skrótowo); prezentacja około 700 artefaktów z XI–XV wieku dotyczących handlu i funkcjonowania europejskiego miasta na prawie magdeburskim. Agata Sitko podkreśliła, że zespół projektowy pracujący nad scenariuszem wystawy prowadził szerokie konsultacje z gronem profesorów. Otwarcie podziemi zaplanowano na 24 września br.

Przewodniczący Rady podziękował za prezentację i poprosił o głos dyrektora Niezabitowskiego. Przypomniał on zebranym, że MHK pracowało nad scenariuszem i projektem plastycznym wystawy pod Rynkiem krakowskim od 2006 roku. Została powołana Pracownia Rynku Podziemnego, a wyniki jej pracy były przedstawiane Radzie sukcesywnie od 2008 roku. Dyrektor podkreślił, że przedstawiony scenariusz i projekt plastyczny opiera się w 70 procentach na koncepcji Muzeum; zmianie uległo rozwiązanie strefy pod fontanną, lokalizacja cmentarzyska i lokalizacja sceny handlowej, w detalach architektonicznych uległa zmianie okładzina filarów na metalową oraz kształt gablot i artykulacja ścian i podłóg. W scenariuszu wystawy przedstawionym przez konsorcjum kapsuły czasu prezentują inną opowieść, opartą na innych środkach. Dyrektor poinformował, że 25 września 2010 roku MHK przejmie trasę i konieczna będzie usługa przewodnicka, a jak dotąd Muzeum nie zna scenariusza szkoleń przewodników.

Przewodniczący Rady otworzył dyskusję. Profesor Małecki zapytał o zakres merytoryczny wystawy – które wydarzenia z XVII–XX wieku będą prezentowane i w jakim stopniu, a także o zakres przestrzenny – czy wydarzenia będą wykraczać poza Rynek, czy raczej będą związane z handlem krakowskim. Zwrócił uwagę na terminologię używaną przez autorów – w jakim stopniu autorzy wykraczają poza nią, skoro planują umieszczenie na wystawie postaci papieża i przedstawienie działalności UJ. Jakie zagadnienia zostaną wybrane, co będzie dominować – czy znaczenie Krakowa, powiązania europejskie miasta, czy zostanie odnotowany fakt zjazdu monarchów, czy będzie podkreślona stołeczność Krakowa.

W odpowiedzi Mieczysław Bielawski poinformował, że 85 procent scenariusza skupia się na handlu.

W ocenie dr. Cezarego Buśko pierwsza część wystawy będzie zawierała elementy archeologiczne, ale znajdą się na niej również zabytki z XIII wieku. Druga część zostanie poświęcona zjawiskom „fleszowym" i „obrazowym", a główne zabytki będą reprezentować wiek XIV i XV.

Dr hab. Jan Święch zauważył, że prezentacja stawia muzeologów w kłopocie, ponieważ nie pokazuje proporcji między zabytkami a sztafażem technologicznym. Stwierdził, że muzeologowi zależy na pokazywaniu oryginału, na kontakcie z autentycznym zabytkiem. Wyraził obawę, czy nowoczesny sprzęt nie będzie dominował nad zabytkami.

W odpowiedzi dr Cezary Buśko poinformował, że podziemia Rynku będą nie tyle muzeum, co rezerwatem archeologicznym i trasą turystyczną, a na jej operatorze spoczywa wielka odpowiedzialność za utrzymanie w należytym stanie reliktów i zabytków.

Joanna Daranowska-Łukaszewska przedstawiła stanowisko Stowarzyszenia Historyków Sztuki, które już od rozpoczęcia prac wykopaliskowych w Rynku i ujawnienia planów urządzenia w podziemiach Rynku muzeum było przeciwne takiej decyzji, ponieważ wiąże się z ogromnymi nakładami pieniężnymi. Członkini Rady stwierdziła, że wydanie opinii merytorycznej na temat prezentacji nie jest możliwe, gdyż była zbyt ogólna. Oceniła, że poziom ekspozycji zmierza w kierunku „ludycznego zdziczenia" odbiorców, zapytała o proporcję symulacji technicznych do zabytków, a także o to, czy ta koncepcja, oparta w dużej mierze na urządzeniach technicznych, w warunkach zagrzybienia i częstej awaryjności multimediów może się sprawdzić. Ponadto utrzymanie podziemnej powierzchni pochłonie ogromne sumy. Z tych powodów uznała pomysł urządzenia tam ekspozycji za utopijny i przerastający możliwości finansowe MHK.

Profesor Zamorski zapytał przedstawicieli wykonawcy, czy może on zagwarantować stabilność pracy urządzeń technicznych w warunkach nieopanowanej wilgotności. Agata Sitko odpowiedziała, że urządzenia przewidziane do funkcjonowania w podziemiach Rynku są profesjonalne i nie powinny się psuć.

Jerzy Marcinko poinformował, że od grudnia 2008 roku posiada decyzję, z której wynika, że od początku prac w podziemiach Rynku zakładano funkcjonowanie trasy turystycznej, na budowę której miasto uzyskało wsparcie finansowe w kwocie 16 milionów zł. Konsultacje w kwestii przygotowywania w podziemiach trasy turystycznej prowadzone były pod kierunkiem prof. Ireneusza Płuski i prof. Andrzeja Kadłuczki. Powtórzył też za dr. Cezarym Buśko, że dochodowość trasy zależy od jej operatora, a cena biletów wstępu nie została jeszcze określona.

Janusz Sepioł wyraził bezradność i zagubienie w tej sytuacji, ponieważ pewne rzeczy stały się już faktami – został wyłoniony wykonawca projektu, a prezydent Krakowa zdecydował przekazać podziemia Rynku MHK jako operatorowi trasy. Dlatego pyta, o jakiego rodzaju decyzję zwracają się do Rady jej przewodniczący i dyrekcja Muzeum. Nie dostrzegł sprzeczności pomiędzy koncepcją, nad którą pracowało Muzeum, a prezentacją firmy Trias. Przewiduje ona powstanie muzeum XXI wieku, aczkolwiek urządzenia technologiczne tam wykorzystane szybko się zestarzeją, co pokazują to doświadczenia innych parków rozrywki. Uznał za rzecz niedopuszczalną, aby Muzeum nie otrzymało dotąd od realizatorów tekstów merytorycznych.

Profesor Zamorski stwierdził, że powinnością Rady Muzealnej MHK jest zajęcie stanowiska i przedstawienie go władzom Muzeum. Rada w sprawie podziemi Rynku nie może milczeć.

Prof. Czesław Dźwigaj uznał, że Rada została postawiona przed faktem dokonanym i zapytał, czy nie powinna odciąć się od tego faktu. Zaproponował wysunięcie żądań dotyczących potrzeb Muzeum w ramach tego przedsięwzięcia, skoro już zostało w nie zaangażowane.

Anna Baranowa wyraziła poczucie dyskomfortu, ponieważ podczas poprzednich posiedzeń Rady zapoznawano się i ostatecznie zaakceptowano koncepcję wystawy przygotowywanej przez Muzeum, a obecnie jest świadkiem innego porządku, bo oto podjęto działania przyspieszające wejście w życie innej koncepcji. Wizja muzeum jako spektaklu wrażeń jest przykładem niewiarygodnej rozrzutności. Narzuca się odbiorcom alternatywny sposób narracji o historii, a to nie jest wzorzec dla wszystkich. Multimedia szybko przestają być atrakcyjne, podczas gdy zabytki i obiekty historyczne posiadają wartość ponadczasową.

Jacek Łodziński odniósł się z rezerwą do przedstawionej koncepcji, wyrażając wątpliwość, czy sprawdzi się w praktyce. Przytoczył przykład parku rozrywki Rabkoland, którego nazwa szybko się przeżyła, natomiast prognozowana frekwencja zwiedzających jest niemożliwa do osiągnięcia z uwagi na małą przepustowość sal (wąskie przejścia i niewielkie piwnice).

Jerzy Federowicz przyznał, że w realizowanym przedsięwzięciu bardzo martwi pośpiech. *Rynek Podziemny* może być sporą atrakcją Krakowa. Prezentacja została wykonana bardzo profesjonalnie, choć nie ujawniono autora scenariusza. Zasugerował Radzie, by wystąpiła do prezydenta Krakowa z wnioskiem o zwiększenie przyszłorocznego budżetu, gdyż koszty eksploatacyjne trasy mogą być bardzo wysokie, a przychody z biletów ich nie pokryją. Zaproponował również, aby Rada odstąpiła od wydania opinii w sprawie przedstawionej prezentacji.

Przewodniczący Rady podniósł problem praw autorskich do scenariusza wystawy. Wyraził troskę o to, aby nie utożsamiać trasy z MHK i nie stawiać muzealników w złym świetle.

Dr Cezary Buśko w odpowiedzi podkreślił, że autorzy scenariusza reprezentują różne środowiska, są krajowymi i zagranicznymi autorytetami w dziedzinie archeologii, wspomaganymi przez zespół architektów.

Janusz Sepioł przedstawił dwie propozycje stanowiska Rady: zobligowanie władz Krakowa do krótkiego terminu obowiązywania w Rynku praw autorskich oraz zapewnienia, że nie będzie to muzeum.

Jacek Łodziński zaproponował wstrzymanie się od głosu i niewydawanie opinii na temat projektu przygotowanego przez firmę Tiras.

Michał Niezabitowski poinformował, że zgodnie z wolą prezydenta Krakowa i wydanym zarządzeniem, MHK jest jedynym operatorem podziemnych przestrzeni Rynku. Dlatego powinno się respektować ustawę o muzeach i wynikające z niej przepisy. Muzea na całym świecie są instytucjami non profit, ale wytwarzają wartości kulturowe, które trudno oszacować.

Jerzy Marcinko podkreślił, że inwestorem trasy jest ZIKiT. Zgodnie z przepisami przeciwpożarowymi, zakładana przepustowość na trasie zwiedzania dopuszcza obecność 180 osób w tym samym czasie. Na podstawie studium wykonalności szacuje się koszt biletu na kwotę 10 zł, natomiast zarządzenie dotyczące funkcjonowania trasy jest przygotowywane.

W dalszej części wypowiedzi dyrektor Niezabitowski odpowiedział na pytanie Jerzego Fedorowicza, mówiąc, że Muzeum przyjęło do pracy dwóch informatyków. W pracowni Rynku Podziemnego zatrudnione są trzy osoby. Usługę oprowadzania Muzeum zleciło wyłonionym w drodze przetargu przewodnikom zewnętrznym. Muzeum będzie zabiegać o dołączenie do umowy z inwestorem pakietu dotyczącego praw autorskich do realizowanego scenariusza. Muzeum dąży do przejęcia zabytków archeologicznych zgodnie z decyzją głównego konserwatora miejskiego Jana Janczykowskiego z marca 2010 roku.

Profesor Krzysztof Zamorski stwierdził, że Rada Muzealna MHK wbrew woli prezydenta Krakowa nie może ograniczyć skali działań technologicznych w podziemiach Rynku. Uważa jednak, że Rada powinna myśleć kategoriami Muzeum, które zostało wyznaczone do przejęcia tej przestrzeni. W koncepcji muzealnej były uwzględnione tzw. kapsuły czasu, a w nich historia miasta, co gwarantowało prezentowanie merytorycznych treści dla odbiorcy. W prezentacji konsorcjum pojawiły się inne racje merytoryczne. Muzeum powinno posiadać gwarancje zmiany treści merytorycznych, jest przecież ośrodkiem badawczym predestynowanym do weryfikacji treści dotyczących dziejów miasta. Rada z zastanowieniem przyjmuje też informacje o przyszłych eksponatach i zabytkach.

Obecnie jest oczywistością wyobrażanie treści przez obraz, dlatego MHK zmierza w kierunku wzbogacenia treści historycznych obrazem i dźwiękiem, co udało się z powodzeniem w Fabryce Emalia Oskara Schindlera. To muzeum ogląda się z zachwytem i podziwem, otrzymało ono znakomite recenzje nie tylko w Polsce, ale i za granicą, dlatego zabolały opinie o XIX-wiecznym programie muzeum

w Rynku, który jakoby przedstawiło MHK. Z najwyższą uwagą Rada przygląda się też ekonomicznej stronie przedsięwzięcia. Koszty tej inwestycji nie są określone, nie wiadomo także, co z zagrzybieniem i wentylacją.

Profesor Zamorski zgłosił wniosek, aby Rada zajęła stanowisko w sprawie programu merytorycznego w głosowanie jawnym.

Mieczysław Bielawski podkreślił, że przyjmując zlecenie, firma Trias nie była poinformowana, że powstaje muzeum, lecz trasa turystyczna i na wykonanie takiej trasy zawarła umowę z ZIKiT-em.

Jerzy Fedorowicz wycofał swój wniosek o niezajmowaniu stanowiska w sprawie prezentacji wybranej przez ZIKiT.

W głosowaniu jawnym Rada przyjęła wniosek przewodniczącego, aby w pięciu punktach sformułować stanowisko w sprawie scenariusza i projektu plastycznego muzealnej trasy turystycznej *Śladem europejskiej tożsamości Krakowa – szlak turystyczny po podziemiach Rynku Głównego* i przekazać je prezydentowi Krakowa Jackowi Majchrowskiemu.

11. Sprawy personalne

W 2010 roku jubileusze pracownicze obchodzili:

40-lecia pracy: Antoni Michalik

35-lecia pracy: Elżbieta Długosz, Elżbieta Fijał, Bożena Jarosz, Leszek Kostuch

30-lecia pracy: Joanna Boczoń, Elżbieta Firlet, Ewa Gaczoł, Bogdan Klima, Grażyna Lichończak-Nurek, Bożena Maciejewska, Bożena Michoń, Zofia Rybak

25-lecia pracy: Bogdan Bocianowski, Anna Jodłowiec-Dziedzic, Michał Niezabitowski, Diana Nowak, Jacek Salwiński, Renata Tupta, Maria Zientara

20-lecia pracy: Alicja Dobosz, Dorota Drabik, Bożena Gurgul, Andrzej Janicki, Beata Miłosek, Władysława Misiak, Jadwiga Piątek.

Nagrody za osiągnięcia w pracy otrzymali:

28 czerwca z okazji Dnia Muzealnika:

Kategoria I:

Monika Bednarek

Kategoria II:

Roman Grabowski, Piotr Hapanowicz, Paweł Jagło, Barbara Kendziak, Elżbieta Lang, Justyna Lisowicz, Grzegorz Łojowski, Urszula Misiak, Zuzanna Miśtal, Małgorzata Niechaj, Anna Per-Żywolewska, Aleksandra Radwan, Wacław Sawicz, Bartłomiej Woch, Grzegorz Woźniak

III Kategoria

Wojciech Adamczyk, Anna Basta, Łukasz Biały, Hanna Dobrzeniecka, Tomasz Donatowicz, Dominik Dziadusz, Robert Dziuba, Elżbieta Firlet, Anna Gawrońska, Andrzej Janicki, Bożena Jarosz, Grzegorz Jeżowski, Anna Kandzior-Zug, Leszek Kostuch, Ewa Markiewicz-Sikora, Łukasz Olszewski, Maria Sawicz, Marta Śmietana, Bożena Urbańska, Marian Walas.

Nagrody noworoczne otrzymali:

I kategoria

Piotr Hapanowicz, Grażyna Lichończak-Nurek, Irena Palca, Maciej Twaróg

II kategoria

Anna Biedrzycka, Beata Furtak, Elżbieta Junger, Barbara Kendziak, Barbara Michalik, Urszula Misina, Katarzyna Moskal, Janusz T. Nowak, Iwona Butrycz-Nuckowska, Maria Olszewska, Genowefa Zań-Ograbek, Łukasz Walas, Grzegorz Witkowski

III kategoria

Wojciech Adamczyk, Katarzyna Bury, Andrzej Glanowski, Kamil Jurewicz, Anna Kandzior-Zug, Bogumiła Kozak, Anna Kruszyna, Teresa Kwiatkowska, Maria Lempart, Justyna Lisowicz, Maria Makarewicz, Andrzej Malik, Antoni Michalik, Urszula Misiak, Iwona Prochowska, Teresa Paszkot-Kluz, Wacław Pyzik, Leszek Sibila, Robert Teichmann, Witold Turdza, Maria Wąchała.

Pracę w MHK podjęli: Katarzyna Bury, Janusz Bierówka, Filip Szczurek, Tomasz Owoc, Małgorzata Karcz, Wojciech Wilusz, Monika Kocbuch, Grzegorz Witkowski, Bartłomiej Nuckowski, Robert Teichmann, Ewelina Haber, Artem Yurchikow, Ewa Prochowska, Łukasz Mosur, Żaneta Rokita, Karolina Kulig, Dorota Chmielorz, Katarzyna Winiarczyk, Dorota Jędrzejczyk, Urszula Orkisz, Jakub Hac, Dorota Łysak, Andrzej Janikowski, Krzysztof Miler, Rafał Kępa, Damian Polak, Piotr Kołodziejski, Mirosław Bydłoń, Dariusz Lis.

Z pracy w MHK zrezygnowali: Marcin Czarnowicz, Józef Piątek, Danuta Kania, Barbara Madej, Monika Suchowiak, Sylwia Rasała-Baran, Łukasz Czuj, Małgorzata Karcz, Ewelina Haber, Łukasz Mosur, Zdzisław Wrona, Anna Gabryś, Jakub Opioła.